

УКРАЇНСЬКА МОВА
Програма
для загальноосвітніх навчальних закладів
із навчанням польською мовою
5-9 класи

Львів
2017
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Суспільство України – багатонаціональне, тому об'єднувчим, державотворчим чинником є українська мова.

Статус української мови як державної зумовлює її пріоритетне використання у всіх сферах суспільного життя. Володіння нею має особливе значення для соціалізації громадян України різних національностей, успішної інтеграції в культуру українського народу, формування спільної відповідальності за розвиток держави, яка є рідною не тільки для корінного етносу, а й для представників інших національних спільнот. Саме як державну українську мову вивчають у загальноосвітніх закладах з навчанням польською мовою. Це зумовлює її важливість як навчального предмета. Знання української мови має бути достатнім для того, щоб випускник школи міг успішно і якнайповніше реалізуватися в житті, встановлювати міжособистісні контакти, розвиватися як конкурентоспроможна, креативна, всебічно розвинена та повноцінна особистість, яка уміє адаптуватися до сучасного життя.

Однією з основних задач сучасної школи є забезпечення таких результатів навчально-виховного процесу, які допоможуть людині зайняти гідне місце в нашому суспільстві та реалізувати себе як особистість. Для цього необхідно створити умови для навчання, які допоможуть дитині отримати якісну освіту. Застосування компетентісно зорієнтованого підходу в процесі навчання та виховання є одним із засобів реалізації задач, які ставить перед учителями сучасне суспільство. На зміну знанням, вмінням та навичкам приходить поняття компетентності.

Компетентність – це відповідність до пред'явлених вимог, критеріїв та стандартів в певній сфері діяльності для вирішення певних задач, володіння необхідними знаннями, здатністю отримувати результати та володіти ситуацією.

Компетентнісне навчання зорієнтовано на розвиток особистості, культури мислення, самостійності та відповідальності за прийняті рішення. Школа має допомогти учням адаптуватись у сучасному суспільстві, оволодіти технологіями життєдіяльності, створити умови для формування здатностей самооцінки, самопізнання та самоконтролю, розкрити потенціал самореалізації. Головна мета такого навчання – формування високого рівня соціальної зрілості, компетентнісного ставлення особистості до життя. Критеріями такого ставлення є прийняття осмислених рішень у різних життєвих ситуаціях, міжособистісних конфліктах,

здатність оцінювати власні можливості, відповідальне відношення до власного життя, роботи, стосунків з іншими людьми. Школа має впроваджувати освітні технології, які сприятимуть розвитку таких необхідних компетентностей учнів, як пізнавальна, самоосвітня, особистісна, інформаційна, соціальна, полікультурна та комунікативна. Розвиток цих компетентностей тісно пов'язаний з формуванням у учнів цілої низки вмінь таких як:

- уміння вирішувати проблеми, використовуючи власний досвід;
- займатись самоосвітою;
- працювати з різними джерелами інформації та документацією;
- знаходити інформацію;
- оцінювати життєві ситуації;
- розуміти та поважати погляди інших людей;
- співпрацювати та організовувати як власну роботу, так і роботу колективу;
- приймати рішення та нести відповідальність за них.

Для того, щоб сформувати ці вміння, діяльність учителя має бути спрямована на:

- використання у своїй роботі інтерактивних технологій;
- проведення нестандартних уроків;
- стимулювання учнів до самоосвіти;
- пропонування завдань, які потребують використання додаткових джерел інформації;
- проведення консультацій щодо пошуку необхідної інформації;
- навчання написанню конспектів, складання планів, вмінню виділяти головне, аналізувати інформацію та робити висновки;

- стимулювати висловлювання особистої думки;

- розробку завдань різного рівня складності;
- підготовку завдань творчого напрямлення;
- створення проблемних ситуацій;
- організацію як індивідуальної роботи так і роботи в парах та групах.

Компетентнісний підхід у навчанні української мови полягає в способі організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, з метою забезпечити належну якість їх освіти і тим самим досягти відповідних цілей навчання під час вирішення певних проблемних задач.

Основними компонентами предметної компетенції є інтерактивне навчання (взаємодія з навчальним матеріалом, учителем, учнями), активне навчання (імітація комунікативних ситуацій під час уроків) та глибоке пізнання шляхом занурення в реальний життєвий контекст. Предметна компетенція в оволодінні іноземними мовами відповідає комунікативній компетенції та складається з лінгвістичного, дискурсивного та діяльнісного компонентів.

Компонентами діяльнісної компетенції є планування (здатність бачити проблему та ціль як уявлення про бажаний результат), досягнення (здатність планувати діяльність та вирішувати проблеми, що виникають під час роботи), розвиток (відбір успішного досвіду та аналіз невдач).

Розвивальна компетенція складається з таких компонентів: внутрішньо-особистісний (усвідомлення своїх сильних та слабких місць), міжособистісний (здатність до ефективної взаємодії з іншими учасниками діяльності), культурний (активна участь в засвоєнні соціальних норм та цінностей).

На розв'язання цих завдань спрямована розроблена програма для шкіл з навчанням польською мовою, укладена відповідно до вимог Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого з урахуванням Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Укладення програми продиктоване вимогами часу та освітньою потребою. Ця програма модернізована відповідно до освітніх стандартів Нової української школи, що ґрунтуються на

"Рекомендаціях Європейського парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя". Серед яких виділено як ключову, спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами. Її формують через вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди, через здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ – у навчанні, вдома, у вільний час та через усвідомлення ролі ефективного спілкування. Отже, формування цієї ключової компетентності повинно здійснюватися в ході аналізу актуальних навчальних і життєвих проблем, у розв'язанні яких учні бачать особистісний сенс, унаслідок чого виробляються їхні пізнавальні мотиви щодо вивчення мови.

Програму розроблено на основі таких дидактичних та лінгводидактичних принципів:

- наступності між початковою й основною ланками, між класами основної школи, між основною та старшою ланками школи;
- практичної спрямованості та комунікативної орієнтації навчання;
- доступності й системності навчального матеріалу, а також врахування специфіки оволодіння українською мовою;
- здоров'язбережувальної технології;
- особистісної орієнтації навчання;
- поєднання навчання мови і мовлення;
- демократизації та гуманізації навчання.

Мета вивчення української мови у загальноосвітніх закладах з навчанням польською мовою полягає у створенні оптимальних умов для формування такої особистості, яка володіє вміннями та навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами мови в усіх видах мовленнєвої діяльності, розширювати культурно-пізнавальні інтереси, самонавчатись та самовдосконалюватись, орієнтуватися в інформаційному просторі, тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетентності.

Відповідно до визначеної мети головними завданнями навчання української мови є:

- 1) виховання стійкої мотивації до вивчення української мови;
- 2) вироблення компетенцій комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях;
- 3) формування мовних умінь і навичок через засвоєння норм української літературної мови, її виражальних засобів;
- 4) збагачення словникового запасу;
- 5) вироблення умінь сприймати мову як витвір духу народу, як естетичну цінність;
- 6) формування гуманістичного світогляду, громадянської позиції, духовного світу учнів на основі засвоєння через мову загальнолюдських цінностей.

Наявність у змісті програми теоретичних відомостей про мову та мовлення сприяє виконанню зазначених завдань.

Учасники навчально-виховного процесу в школах з навчанням польською мовою свою діяльність будують у контексті українсько-польської двомовності. Одним із чинників цього явища є мовне оточення, оскільки учні поза межами школи перебувають в українськомовному середовищі. Це не лише сприяє підвищенню мотивації до вивчення української мови, а й служить своєрідним показником мовної та комунікативної компетентності, полегшує процес засвоєння та оволодіння державною мовою. Українська та польська – споріднені мови, однак під час визначення змісту курсу державної мови для шкіл з навчанням польською мовою потрібно спиратися на систему і норми української мови, тобто мови, яка є предметом вивчення, враховуючи специфіку її засвоєння учнями польської національності.

Згідно з концептуальними засадами, метою і завданнями курсу, в програмі визначено зміст навчання української мови для 5, 6, 7, 8 та 9 класів разом із вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки учнів зазначених класів, який структуровано за чотирма взаємопов'язаними лініями: мовленнєвою, мовною, соціокультурною та діяльнісною. Осучаснення програми передбачає також вирішення наступних завдань:

- 1) імплементація компетентнісного підходу;

- 2) активізація міжпредметних зв'язків;
- 3) доцільність та вироблення ключових компетентностей.

Запровадження компетентнісного підходу здійснюватиметься через методику наскрізних тем, що є соціально значущими і важливими як в освітньому процесі, так і в сучасному суспільстві.

Спільними (наскрізними) для всіх компетентностей є такі вміння:

- 1) критично мислити;
- 2) функціонально читати;
- 3) шукати та аналізувати інформацію;
- 4) бути креативним;
- 5) співпрацювати в команді;
- 6) вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- 7) логічно обґрунтовувати позицію;
- 8) висловлювати думку усно і письмово, презентувати її та публічно виступати;
- 9) конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект;
- 10) ефективно комунікувати.

Інструментами впровадження компетентнісного підходу в освітні програми і програми навчальних предметів є:

- зміщення центру ваги від нагромадження фактів до розвитку вмінь;
- зменшення кількості предметів й інтегрованість змісту.

Рекомендовано зміщення центру ваги від нагромадження фактів до розвитку вмінь досягати:

- зменшенням обсягу фактологічного матеріалу на користь практичної діяльності, наданням достатнього часу для формування вмінь та відповідних ставлень – готовності, належної мотивації, самооцінки;

- проблемним навчанням, що допомагає відштовхуватись від конкретної проблеми до розвитку належних вмінь і ставлень, пошуку та конструювання нових знань;

- інтерактивними методами, проектними технологіями, збільшенням частки навчального часу за межами класу.

Цілісність особистості реалізується в інтелектуальному, духовному і фізичному розвитку дитини, зокрема: Я «Відчуваю», «Думаю», «Дію». Школа має навчити дітей використовувати знання і вміння, отримані в процесі навчання, для вирішення повсякденних проблем і життєвих ситуацій.

Відповідно до Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, **мовленнєва лінія** забезпечує вироблення й удосконалення вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі); **мовна** – засвоєння системних знань про мову; **соціокультурна** – засвоєння українських та загальнолюдських цінностей, які сприяють культурному розвитку учнів; **діяльнісна (стратегічна)** – формування загальнонавчальних умінь та навичок, які визначають мовленнєву діяльність, соціально-комунікативну поведінку учнів і спрямовані на розв'язання навчальних завдань і життєвих проблем. Зазначені лінії в комплексі охоплюють усі головні й предметні компетентності.

Дві змістові лінії (мовленнєва і мовна) є основними, вони визначають безпосередній предмет навчання, його структуру, супроводжуються вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, кількістю годин, що виділяються на їхнє засвоєння, а дві інші (соціокультурна й діяльнісна) є засобом досягнення основної освітньої мети. Вимоги до соціокультурної та діяльнісної змістових ліній мають загальний характер, що підпорядковується освітнім завданням перших двох змістових ліній, тому їхню реалізацію здійснюють опосередковано, через вимоги до засвоєння мовленнєвого та мовного компонентів змісту програми.

Основне призначення **мовленнєвої змістової лінії** полягає у визначенні змісту роботи щодо формування в учнів комунікативної компетенції, суть якої розкривається у формулюванні мети курсу. Комунікативний блок програми репрезентує функціональний підхід до мовлення в єдності чотирьох його складових – аудіювання, читання, говоріння, письма. Роботу над мовною теорією, формування знань та вмінь з мови підпорядковують інтересам розвитку мовлення. Тому зміст програмового

матеріалу в кожному класі розпочинається мовленнєвою змістовою лінією. У ній містяться також відомості про мовлення та перелік основних робіт з кожного виду мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письма). Зміст мовленнєвої лінії викладено за принципом структурної систематичності, який передбачає поступове ускладнення і поглиблення мовленнєвознавчих понять, формування умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності. Реалізація змісту мовленнєвої лінії здійснюється не лише на спеціальних уроках розвитку мовлення, але й на інших уроках, тому зміст і результати навчання аудіювання, читання, говоріння і письма подано окремо. Слід зазначити, що серед вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів переважають ті, які стосуються застосування знань на практиці. Більшу увагу приділено вдосконаленню змісту, структури та мовного оформлення усних і письмових висловлювань учнів. Зміст мовленнєвої лінії осучаснено через побудову діалогів, створення монологічних висловлювань на тему фінансової грамотності відповідно до вікових особливостей учнів, на тему здоров'я та безпеки, громадянської відповідальності особистості. Визначено обсяг знань про ділові папери, зміст навчального матеріалу для перекладу.

Переклад є активною та розвивальною формою порівняння мовних явищ, ефективним прийомом засвоєння української мови, вдосконалює всі види компетенцій. Його використання є закономірним саме в умовах двомовності. Тому у змісті мовленнєвої лінії передбачено усний і письмовий переклад з польської на українську мову.

Зміст **мовної лінії** подано за лінійним принципом з використанням функціонального підходу, що реалізується у процесі засвоєння учнями системних знань про мову і формування на їх основі мовної компетенції. Мовна змістова лінія містить актуальні питання функціонування української мови, теоретичні відомості про її систему, рівні й аспекти, основні поняття фонетики і орфографії, лексикології і фразеології, будови слова і словотвору, морфології, синтаксису і пунктуації. Навчальний матеріал мовної змістової лінії подано так, щоб упродовж навчання від 5 до 9 класу учні засвоїли весь курс української мови. Обсяг теоретичних відомостей наближається до курсу української мови як рідної. Такий підхід зумовлений насамперед вимогами до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, спільністю предмета вивчення (українська мова) та врахування

специфіки засвоєння української мови польськомовними учнями. З метою оптимізації засвоєння знань та вмінь з орфографії у 5 класі запропоновано вивчення будови слова та словотвору, а вивчення лексикології та фразеології заплановано у 6 класі. Посилено увагу до стилістичних можливостей мовних одиниць різних рівнів. У кожному розділі лінгвістичного блоку програми виділено курсивом питання, що стосуються культури мовлення, і визначено зміст роботи над нормами української літературної мови, зокрема тими, які викликають труднощі для польськомовних учнів з огляду на вплив рідної мови.

У програмі передбачено, щоб учитель звертав увагу учнів на ті явища і факти української мови, які мають суттєві розбіжності з подібними в рідній, а також на специфічні, властиві тільки мові вивчення питання культури мовлення, які не пов'язані з впливом польської мови. Тому особливе місце посідають завдання з культури мовлення, перекладу, словникова робота. Рекомендовано також використовувати міжпредметні зв'язки курсу мови з літературою, історією, образотворчим мистецтвом. Опора на вже відомі поняття дасть змогу учням глибше усвідомити матеріал, що засвоюється.

Вивчення мовних понять, явищ, закономірностей, норм має здійснюватися не ізольовано від мовлення, а на основі висловлювань, що пов'язані з життєвим досвідом учнів, зацікавили б їх, зближували реальну і навчальну діяльність, мали б чітке виховне спрямування.

Соціокультурна змістова лінія втілює один із основних концептуальних підходів до мовної освіти. Змістове наповнення цієї лінії здійснюється на основі вимог Державного стандарту та відповідно до основних сфер використання мови: особистісної, суспільної, освітньо-професійної, а також реалізується у відповідному розділі програми у вигляді проблематики. Ця змістова лінія ґрунтується на суспільній та культураносній функціях мови і містить матеріали з історії, географії, екології, які розкривають національно-культурну специфіку українського народу, місце і роль України у світі. Адже важливим напрямом роботи над соціокультурною лінією є стимулювання зацікавленості культурою народу, мову якого вивчають учні, уміння оцінити її багатство, виховання толерантного ставлення до людей іншої національності, свідомого бажання вивчати державну мову. У змісті соціокультурної лінії передбачено висвітлення питань, що стосуються приватного і суспільного життя людини,

морально-етичних уявлень, естетичних уподобань, цінності та унікальності людського життя, захисту природи. Проблематика змісту соціокультурної лінії поширена з урахуванням запитів сучасних учнів: відмінності за статтю, походженням, екологія людини, зокрема збереження здоров'я, роль спорту та вплив технічних винаходів. Зміст соціокультурної лінії для кожного класу доповнено такими темами: я – громадянин України, екологія людини, безпечний Інтернет, навчання упродовж життя, ринок праці, міграційні процеси, життя он-лайн. Соціокультурну лінію потрібно реалізовувати на основі текстів відповідної тематики, які вчитель добирає і використовує як дидактичний матеріал мовленнєвої та мовної змістових ліній. Години на реалізацію цієї змістової лінії окремо не виділено.

Діяльнісна (стратегічна) змістова лінія становить багатомірну систему найважливіших інтелектуальних умінь і навичок, необхідних для формування загальної культури учнів, їх готовності до пізнавальної та творчої діяльності, самовдосконалення та успішної самореалізації як особистостей, громадян і фахівців. Становлення цих умінь відбувається на уроках рідної мови. Водночас актуальним залишається оволодіння стратегією успішної мовленнєвої діяльності і формування ключових компетентностей.

Змістовий компонент узгоджений з механізмами реалізації завдань компетентнісного підходу, синхронізовано мовну і мовленнєву змістові лінії. Їх змістове наповнення розглядається крізь призму практичної доцільності для розвитку та самореалізації учнів на різних рівнях соціальної та громадської систем українського суспільства.

З метою увиразнення систематизованості ключових компетентностей до програми уведено поняття наскрізних ліній: «Екологічна безпека і сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність».

Наскрізна лінія «Екологічна безпека і сталий розвиток»

увиразнює ключові компетентності;

спрямовує діяльність суб'єкта та об'єкта навчання на формування природничої екологічної грамотності, усвідомлення сталого розвитку, готовності брати участь у розв'язанні питань, які пов'язані зі збереженням та удосконаленням довкілля, розвитком та функціонуванням українського суспільства;

актуалізує та активізує діяльність учнів та вчителя у напрямі збереження й захисту навколишнього середовища.

Наскрізна лінія **«Громадянська активність»**

формує соціальну та громадянську компетентності;

розкриває сутність громадянської активності і відповідальності;

сприяє самоідентифікації учня в громадянському суспільстві.

Наскрізна лінія **«Здоров'я і безпека»**

сприяє формуванню здоров'язбережувальної ключової компетентності учня як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного та самодостатнього громадянина, який веде здоровий спосіб життя, надає увагу фізичному розвитку, бере активну участь у формуванні безпечного для життєдіяльності у різних сферах людського буття середовища.

Наскрізна лінія **«Підприємливість і фінансова грамотність»**

забезпечує мовними та комунікативними знаннями учнів, які сприяють формуванню вмінь та навичок у заощадливості, раціональному використанні коштів, плануванні витрат; стимулюванні лідерських фінансових ініціатив, прагненню та умінню досягати успіхів у використанні найсучасніших високотехнологічних продуктів.

Наскрізні змістові лінії, як і ключові компетентності, спільні для всіх навчальних предметів і є інструментом, який дозволяє впроваджувати інтегративні процеси у взаємодії різних за спрямуванням і змістом предметів шкільного циклу. Вони корелюють з деякими ключовими компетентностями і сприяють актуалізації ціннісних і світоглядних орієнтацій учня, що визначають його поведінку в суспільстві. Упровадження їх у навчальний предмет передбачає розв'язування завдань

конкретного змістового наповнення; виконання міжгалузевих навчальних проектів, роботу з різноманітними за змістом та інтерпретацією джерелами тематичної інформації.

Сучасна освітня модель повинна забезпечити учням такі аспекти компетентностей:

ціннісні: повага до людської гідності і дотримання прав людини; схвалення культурної багатоманітності; утвердження демократії, справедливості, безпристрасності, рівноправності і верховенства права;

практичні навички: здібність до самоосвіти, до аналітичного і практичного мислення; уміння слухати; спостережливість, співпереживання, комунікабельність, лінгвістичні здібності, навички спілкування різними мовами; здатність долати конфлікти;

знання та їх критичне осмислення: самопізнання і критична самооцінка; пізнання світу і його критичне осмислення;

поведінковий аспект: відкритість щодо інших культур, вірувань, світоглядів, звичаїв; повага; громадська самосвідомість; почуття відповідальності; почуття власної значимості; стійкість перед обличчям невизначеності.

Школа в тандемі учитель–учень повинна формувати ці компетентності створенням позитивної психологічної атмосфери, взаєморозумінням, гармонійним поєднанням теорії і практики, врахуванням актуальних проблем життя українського суспільства і міжнародного співтовариства.

У програмі подано орієнтовний розподіл навчального часу для засвоєння матеріалу мовленнєвої та мовної змістових ліній. Резервні години учитель може використовувати на свій розсуд.

5-й клас
(122 год., 3,5 год. на тиждень)
(6 год. – резервний час)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	К-сть год. 78	Зміст навчального матеріалу		К-сть год. 38	Соціокультурна змістова лінія (наскрізні змістові лінії)	Діяльнісна змістова лінія (компетентності)
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія			
<i>Учень (учениця):</i> розуміє значення мови в житті суспільства, роль української мови як державної в Україні; необхідність володіння українською мовою кожним громадянином України; висловлює судження про роль української мови в житті держави і її громадян та обґрунтовує їх; усвідомлює необхідність вільного володіння державною мовою, ставлення до державної мови громадян України, для яких вона не є рідною; відповідає на питання за змістом прочитаного та прослуханого; записує речення, висловлення; знаходить і виправляє помилки у своєму мовленні;	1	Вступ. Значення мови в житті суспільства. Українська мова – державна мова в Україні.	Види роботи. Відповіді на питання за змістом прослуханих висловлень. Розкриття значення відомих прислів'їв, приказок, афоризмів, влучних висловів про роль мови в житті людини. Розуміння значення та ролі державної мови в житті людини і суспільства. Записування речень, висловлень. Складання міні-творів (орієнтовні теми: «Мова – найцінніший скарб народу», «Чому я вивчаю українську мову»). Переклад з польської мови на українську невеликих текстів розповідного	2	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність

сприймає, аналізує, оцінює прочитані чи почуті відомості; перекладає з польської мови на українську невеликі тексти розповідного характеру; сприймає, розуміє інформацію державною мовою; активно послуговується українською мовою в усіх сферах життя.			характеру про значення й роль державної мови в житті людини й суспільства.			
<i>Учень (учениця):</i> розрізняє такі поняття, як мовлення, спілкування, види мовленнєвої діяльності, монолог, діалог, адресат мовлення; усну й письмову, монологічну й діалогічну форми мовленнєвого спілкування; усвідомлює основні правила спілкування, вимоги до мовлення; дотримується основних вимог до мовлення; уміє користуватися словниками; з'ясовує значення незнайомих слів за допомогою тлумачного словника; дотримується правил та гігієни читання;			Теоретичний матеріал. Загальне уявлення про спілкування і мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); адресат мовлення; монологічне і діалогічне мовлення, усне і писемне мовлення; основні правила спілкування (практично). Загальне уявлення про стилі мовлення: розмовний, художній, науковий, офіційно-діловий. Читання	4	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Уміння вчитися впродовж життя Спілкування державною мовою Загальнокультурна компетентність Соціальна і громадянська компетентності Інформаційно-комунікативна компетентність

удосконалює техніку читання текстів різних стилів, типів мовлення; прогресує в техніці читання вголос та мовчки; практично опановує вивчальний та ознайомлювальний види читання; визначає стиль і тип тексту; знаходить у тексті незнайомі слова, з'ясовує їхнє значення, нормативне наголошування, користується тлумачним, перекладним словниками, систематично поповнює словниковий запас; розуміє зміст, основну думку тексту; виділяє смислові частини, ключові слова тексту; перефразовує речення, вчиться прогнозувати зміст тексту, давати оцінку прочитаному; розуміє роль читання для власного зростання;		Формування читацького інтересу і потреби читати книжки. Читання вголос і мовчки з використанням вивчального та ознайомлювального видів читання. З'ясування значень та нормативного акцентування незнайомих слів. Розширення словникового запасу. Користування словниками різних видів (тлумачний, перекладний). З'ясування змісту, причиново-наслідкових зв'язків та основної думки тексту. Відповіді на запитання за змістом тексту. Виділення смислових опор у тексті. Поділ тексту на смислові частини. Перефразування прочитаних речень. Прогнозування змісту на основі заголовка, частини тексту. Оцінка прочитаного. Складання простого плану. Розуміння фактичного змісту тексту (вибір правильного варіанта відповіді на запитання з кількох даних).	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	
---	--	--	--	--

відтворює готовий діалог; складає діалог за зразком, конструює репліки діалогу; складає власний діалог; досягає комунікативної мети, веде діалог, дотримуючись мовленнєвого етикету і правил спілкування; уміє вести діалог; відповідає на запитання за змістом тексту; складає простий план і докладно переказує текст за планом; складає підготовлені усні висловлювання з урахуванням умов спілкування, мети й адресата мовлення, підпорядковує висловлювання темі та основній думці, користується вивченими типами і стилями мовлення;		Застосування правил читання, додержання гігієни читання. Розвиток техніки читання. ГОВОРІННЯ Діалогічне мовлення. Відновлення деформованого діалогу. Самостійне розширення реплік діалогу. Складання діалогу за опорними словами, за поданим початком: “Як розумно витратити гроші?”; “Як долучитися до формування сімейного бюджету?”. Конструювання реплік діалогу. Розігрування готового діалогу з опорою на текст. Складання діалогу відповідно до запропонованої ситуації у мережі Інтернет, дотримуючись правил спілкування в Інтернеті. Складання й розігрування діалогів (телефонних розмов), що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування. (Орієнтовні теми: «Роль книги і комп’ютера в духовному розвитку людини?», «Інтернет і ми»,	Підприємливість і фінансова грамотність Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	
--	--	--	---	--

користується практично графічною системою та орфографією української мови; відтворює текст з урахуванням виду переказу, враховує комунікативне завдання, розкриває тему й основну думку, вживає доцільно мовні засоби,		«Сучасні гаджети: плюси і мінуси»). Монологічне мовлення. Види робіт. Відповіді на запитання за змістом тексту. Докладний переказ текстів вивчених стилів мовлення з елементами опису (предметів, тварин) і роздуму за планом, монологічного висловлювання за планом, опорними словами, за картиною. Усна розповідь на основі власного досвіду. Усний опис окремих предметів, тварин. Усний роздум на тему, пов'язану з життєвим досвідом учнів. ПИСЬМО Види робіт. Докладний переказ художніх текстів розповідного характеру з елементами опису (предметів, тварин) і роздуму. Твір-розповідь на основі власного досвіду (захист тварин, боротьба щодо запобігання жорстокого поводження з ними).	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	
---	--	--	--	--

дотримується стилістичної єдності тексту; удосконалює написане, користується орфографічним, перекладним словниками; складає твори зазначених видів, будує їх з урахуванням особливостей кожного; складає твори за картиною, використовуючи знання з інших предметів (зокрема з образотворчого мистецтва); удосконалює зміст, структуру і мовне оформлення тексту; пише приватні листи з урахуванням комунікативного завдання, правильно надписує конверт; правильно пише короткі електронні повідомлення, електронний лист; перекладає з польської мови на українську окремі слова, словосполучення, речення, тексти, користуючись вивченим мовним матеріалом і перекладними словниками.		Твір-оповідання про випадок із життя. Твір-опис (предметів, тварин, за картиною). Твір-роздум на тему, пов'язану з життєвим досвідом учнів. (Орієнтовні теми: «Моя допомога батькам», «Домашній улюбленець»).	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність
--	--	---	--

<i>Учень (учениця):</i> уміє вимовляти звуки і називати букви; визначає наголошені склади у словах; розпізнає вивчені в початкових класах частини мови, визначаючи їх істотні ознаки; правильно пише слова з вивченими орфограмами; розставляє розділові знаки в кінці речення, при звертанні, однорідних членах речення; правильно і доречно використовує вивчені частини мови в усному і писемному мовленні; уміє користуватися орфографічним і тлумачним словниками; будує речення з вивченими частинами мови, використовуючи їх у прямому, переносному значенні як синоніми та антоніми; складає усні й письмові висловлювання на певну соціокультурну тему з використанням власного життєвого досвіду	7	Повторення вивченого в початкових класах Частини мови. Основні способи їх розпізнавання. Іменник. Велика буква і лапки в іменниках. Прикметник. Числівник. Займенник. Особові займенники. Дієслово. Не з дієсловами, -ся, -ться у кінці дієслів. Прислівник. Правопис вивчених прислівників. Прийменник. Написання прийменників із іншими частинами мови. Сполучник. Уживання сполучників і, й, та, а, але для зв'язку слів у реченні. Кома перед сполучниками а, але. Голосні у відмінкових закінченнях іменників, прикметників, дієслів. Текст, його ознаки: задум, тема й основна	Види роботи. Добір заголовка тексту. Колективне складання простого плану прослуханого або прочитаного тексту. Складання висловлення (тексту) (орієнтовні теми: «Справжній друг», «Час на працю і дозвілля»); Складання розповіді про свою школу (клас) із використанням запропонованих (самостійно дібраних) прислів'їв (орієнтовні теми «Я – частина колективу», «Школа – мій другий дім»); Редагування висловлювання (тексту, речення).	2	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Інформаційно-комунікативна компетентність Загальнокультурна компетентність Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя Соціальна і громадянська компетентності

відповідно до визначеної комунікативної мети. визначає й формулює тему й основну думку прочитаного та прослуханого тексту, добирає до нього заголовки; складає простий план тексту; складає текст, висловлення, речення; розуміє й пояснює відмінності між ними.		думка, зв'язність, завершеність. Поділ тексту на абзаци.				
<i>Учень (учениця):</i> будує висловлення, додержуючи композиційної та змістової єдності; аналізує будову тексту, виділяє зачин, основну частину і кінцівку; розрізняє тексти за належністю до певного типу мовлення; визначає тему, основну думку висловлювання; орієнтується в умовах спілкування; дотримується основних вимог до мовлення; називає ознаки тексту; ділить текст на смислові частини, складає простий план; знаходить і виправляє недоліки в тексті;			Теоретичний матеріал. Тема й основна думка висловлювання. Ознайомлення з вимогами до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, доречність, виразність). Текст, його ознаки: задум, тема, основна думка, мікротема, зв'язність, завершеність. Поділ тексту на абзаци. Простий план тексту. Будова тексту (зачин, основна частина, кінцівка). Тексти різних типів мовлення — розповідь, опис, роздум, особливості їх побудови. Особливості будови розповіді, опису предмета і	3	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Інформаційно-комунікативна компетентність Загальнокультурна компетентність Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя Соціальна і громадянська компетентності

здійснює докладний переказ тексту визначеного типу мовлення за колективно складеним планом.			тварини, елементарного роздуму. Усний докладний переказ розповідного тексту з елементами опису предмета. Види роботи. Докладний усний переказ розповідного тексту з елементами опису тварини (за колективно складеним планом). Переклад з польської мови на українську невеликого тексту розповідного характеру з елементами опису окремого предмета або тварини.			
<i>Учень (учениця):</i> розрізняє словосполучення і речення; виділяє словосполучення в реченні; робить синтаксичний розбір словосполучень; складає словосполучення за заданими схемами; добирає різні за будовою словосполучення для вираження того самого смислу; складає зі словосполучень речення; знаходить і виправляє граматичні помилки на вивчені правила;	16 4 +1 год. на повт.	Відомості з синтаксису й пунктуації Словосполучення. Будова словосполучення. Синоніміка словосполучень різної будови. Практичне засвоєння словосполучень, у яких допускаються помилки у формі залежного слова (зокрема словосполучень, що різняться в українській та польській мовах).	Види роботи. Складання речень, що різняться за метою висловлювання та за емоційним забарвленням. Редагування словосполучень (виявлення і виправлення граматичної помилки). Текст із різними за метою висловлення та емоційним забарвленням реченнями для шкільної газети чи шкільного веб-сайту про цікавий випадок із життя класу.	3	Громадянська активність Здоров'я і безпека Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Інформаційно-комунікативна компетентність Соціальна і громадянська компетентності Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях

правильно і доречно вживає у мовленні засвоєні словосполучення; обґрунтовує порядок слів у реченні з урахуванням основних позицій головних і другорядних членів; змінює порядок слів відповідно до нового смислу речень; дотримується правильного порядку слів як одного із засобів організації речення і висловлювання; розрізняє види речень (за метою висловлювання, інтонацією, наявністю другорядних членів, кількістю граматичних основ), наводить приклади; правильно ставить розділові знаки у кінці речень; правильно інтонує речення, різні за видами; будує речення вивчених видів; складає речення різних видів для вираження того самого смислу; правильно і доречно використовує у мовленні речення вивчених видів;	Речення. Порядок слів у реченні. Логічний наголос. Види речень (за метою висловлювання, інтонацією, наявністю другорядних членів, кількістю граматичних основ). Розділові знаки в кінці речень (повторення). <i>Інтонування речень різних видів.</i> <i>Використання речень різних видів у вивчених стилях мовлення.</i> <i>Синонімічність простих речень різних видів.</i>	Твір-роздум за колективно складеним планом у художньому стилі (орієнтовні теми: «Ким я хочу стати?», «Чому варто займатися спортом», «Домашні обов’язки», «Світ прекрасного в моєму житті»). Переклад з польської мови на українську тексту-роздуму з використанням розповідних, питальних, спонукальних, а також окличних речень.		Загальнокультурна компетентність Підприємницька компетентність Здоров’язбережувальна компетентність
---	---	---	--	--

виділяє в реченні головні члени, визначає, якими частинами мови вони виражені; інтонаційно правильно відтворює речення з пропущеною зв'язкою; знаходить вивчені пунктограми і пояснює їх за допомогою правила; будує речення за заданими схемами; правильно вживає у мовленні речення, узгоджуючи підмет з присудком; уміє перекладати з польської мови на українську текст-роздум з використанням розповідних, питальних, спонукальних, а також окличних речень.		Головні члени речення: підмет і присудок (повторення). Тире між підметом і присудком. Міжпредметні зв'язки. Прислів'я, приказки, співвідносні із словосполученням і реченням (література).				
Учень (учениця): розрізняє додатки, означення, обставини; складає речення з урахуванням мети і ситуації спілкування. будує речення, поширюючи їх додатками, означеннями, обставинами; виділяє другорядні члени умовними позначками; використовує виражальні можливості другорядних	4 +1 год. на повт.	Другорядні члени речення Додаток, означення, обставина (повторення) Види обставин (ознайомлення). Удосконалення умінь поширювати речення другорядними членами. Міжпредметні зв'язки.	Види роботи. Граматична й лексична помилки. Відновлення пропущених реплік діалогу. Самостійне розширення реплік діалогу. Складання й розігрування діалогу-розпитування з використанням реплік-речень, що містять додатки, означення й обставини (орієнтовні теми:	1	Громадянська активність Здоров'я і безпека Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	

членів речення у своєму мовленні; знаходить і виправляє граматичні й лексичні помилки; переказує невеликі художні тексти з елементами опису; складає висловлювання про прочитане, почуте, випадки з власного життя, виражаючи особисте ставлення до довкілля.		Відомості про епітет, порівняння, пейзаж, літературний портрет, їх зображувально-виражальну роль (література).	«Традиції моєї родини», «Навіщо бути здоровим та сильним», «Видатні імена: гордість нашого краю»).			
Учень (учениця): розпізнає однорідні члени речення, узагальнювальні слова при них, звертання, вставні слова в реченні; усвідомлює значення однорідних членів речення, звертань, вставних слів у мовленні; складає речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами й складні речення та використовує їх у власному мовленні; складає висловлення з урахуванням адресата мовлення, використовуючи різні за будовою (прості й складні) речення; правильно оформлює конверт;	2 +1 год. на повт.	Речення з однорідними членами (без сполучників і зі сполучниками а, але, і). Узагальнювальне слово при однорідних членах речення. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Двокрапка й тире при узагальнювальному слові в реченнях з однорідними членами. Звертання непоширені й поширені. Розділові знаки при звертанні (повторення). Ознайомлення з найуживанішими вставними словами (практично). Виділення вставних слів на письмі комами.	Форми і види роботи. Аудіювання уривка з твору сучасної дитячої літератури, що містить однорідні члени речення. Складання тексту розповідного характеру, використовуючи однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них (орієнтовні теми: «Мій вихідний день», «Ми – діти козацького роду», «Прогулянка парком», «У лісі»)). Переклад з польської мови на українську тексту-роздуму, що містить однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них. Письмовий докладний переказ тексту розповідного	5	Громадянська активність Здоров'я і безпека Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	

правильно інтонус речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами й складні речення; розставляє та обґрунтовує розділові знаки між однорідними членами, при звертаннях і вставних словах, у складному реченні, обґрунтовує їх за допомогою вивчених правил; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила; будує речення з однорідними членами, звертаннями і вставними словами; розрізняє прості речення з однорідними членами і складні речення; створює діалоги на визначені теми та відповідно до запропонованої ситуації; уміє складати лист рідним, друзям, правильно оформлювати конверт; уміє перекладати з польської мови на українську текст-роздум,	Поняття про складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком (ознайомлення). Кома між частинами складного речення, що мають будову простих речень, входять у складне і з'єднані безсполучниковим зв'язком та сполучниками (і, й, та(і), а, але, що коли, який).	характеру з елементами роздуму, що містить однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них. Складання вітальної листівки з використанням звертань. Ділові папери. Написання листа рідним, друзям з використанням звертань та вставних слів. Оформлення конверта.			
--	---	--	--	--	--

що містить однорідні члени речення та узагальнювальні слова при них.						
<i>Учень (учениця):</i> розрізняє слова автора й пряму мову в реченні з прямою мовою; усвідомлює роль прямої мови в реченнях і текстах; правильно інтонує речення з прямою мовою; ставить розділові знаки при прямій мові й діалозі, обґрунтовує їх правилами; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила; складає тексти, використовуючи речення з прямою мовою, діалогом, із висловленнями відомих людей, крилатими висловами для докладної, точної й виразної передачі почутого й прочитаного; уміє перекладати з польської мови на українську невеликий художній текст, що містить пряму мову або діалог.	2 +1 год. на повт.	Пряма мова. Діалог Розділові знаки при прямій мові та діалозі. Передача чужого мовлення непрямою мовою. Міжпредметні зв'язки. Звертання, діалоги в художніх творах (література).	Види роботи. Пунктуаційна та орфографічна помилки. Написання листа герою художнього твору. Листування з відомою людиною (письменником, актором тощо) в соцмережі. Інсценування байки або уривка художнього твору, що містить пряму мову або діалог. Усний переказ художнього тексту, що містить пряму мову або діалог. Переклад з польської мови на українську невеликого художнього тексту, що містить пряму мову або діалог.	3	Громадянська активність Здоров'я і безпека Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	
<i>Учень (учениця):</i> формулює вивчені правила,	2	Повторення, узагальнення й систематизація вивченого	Види роботи. Складання та написання речень і текстів з коментуванням орфограм і	1	Громадянська активність	Спілкування державною мовою

наводить до них приклади; правильно записує слова з вивченими орфограмами. повторює вивчені відомості; класифікує й систематизує їх; узагальнює поняття, закономірності, правила й винятки з них; застосовує здобуті знання, уміння, навички і досвід у нових навчальних та життєвих ситуаціях.		Синтаксис і пунктуація. Лексикологія. Будова слова й орфографія. Фонетика й графіка. Орфоепія й орфографія.	пунктограм, вивчених упродовж року. Читання художніх текстів із дотриманням правил вимови слів та інтонуювання речень.пунктограм, вивчених упродовж року.		Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Інформаційно-комунікативна компетентність Соціальна і громадянська компетентності Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях Загальнокультурна компетентність Підприємницька компетентність Здоров'язбережувальна компетентність
<i>Учень (учениця):</i> визначає, що вивчає фонетика, графіка, орфоепія, орфографія; розрізняє у словах тверді й м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні звуки; пояснює співвідношення звуків і букв у слові;	19 +2 год. на повт.	Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія Звуки мови. Голосні та приголосні звуки. Приголосні тверді та м'які, дзвінки й глухі. Правила вживання м'якого знака. Позначення звуків мовлення на письмі. Орфоепічний словник.	Види роботи. Виразне читання текстів із дотриманням правил орфоепії. Орфоепічна помилка. Виявлення й аналіз помилок у наголошуванні слів у своєму мовленні та мовленні інших.	5	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Здоров'я і безпека	Спілкування державною мовою Загальнокультурна компетентність Соціальна і громадянська компетентності

пояснює звукове значення букв <i>я, ю, є, ї</i>; вимовляє правильно звуки в словах; користується орфографічним словником і словником наголосів; використовує логічний наголос для виділення слів із смисловим навантаженням; розпізнає у словах явища уподібнення, спрощення, чергування звуків; визначає звукове значення букв у слові; вимовляє звуки у словах відповідно до орфоепічних норм; знаходить і виправляє орфоепічні й орфографічні помилки на вивчені правила; виявляє й аналізує помилки в наголошуванні слів у своєму мовленні та мовленні інших; правильно пише і вимовляє запозичені слова відповідно до вивчених правил; знаходить і виправляє помилки у словах іншомовного походження;	Орфоепічна помилка (практично). Алфавіт. Вимова звуків, що позначаються буквами г і ґ. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами ь, і, є, ю, я. Вимова і написання. Правила вживання апострофа. Правильна вимова та написання слів з апострофом. Орфографічний словник. Орфографічна помилка (практично), її умовне позначення. Буквосполучення ьо, йо. Подвоєні букви на позначення збігу та подовження однакових приголосних звуків. Склад. Основні правила переносу слів. Наголос. Словник наголосів. Ненаголошені голосні [є],[и], [о] в коренях слів. Голосні звуки, їх вимова і позначення на письмі. Ненаголошені голосні, що перевіряються і не	Укладання словничка часто вживаних слів, у наголошуванні яких трапляються помилки. Виконання артикуляційних вправ (проговорювання віршиків, скоромовок тощо). Складання речень і висловлень, що містять слова, у вимові яких трапляються помилки. Особливості будови тексту-роздуму про красу й милозвучність української мови. Види роботи. Складання усного тексту-роздуму (орієнтовні теми: «Моя Батьківщина», «Бережи здоров'я!», «Чому природа потребує захисту»). Переклад з польської мови на українську невеликого тексту-роздуму.		Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Інформаційно-комунікативна компетентність
--	---	---	--	---

користується орфографічним та орфоепічним словниками; правильно і доцільно використовує у мовленні слова іншомовного походження; усвідомлено враховує відмінності щодо співвіднесення польських та українських звуків та букв;		перевіряються наголосом. Вимова наголошених і ненаголошених голосних. Звуковий запис слів (транскрипція). Фонетичний розбір слова. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків (найуживаніші випадки). Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Уживання у-в, і-й (практично). Написання та вимова слів іншомовного походження.				
<i>Учень (учениця):</i> знаходить значущі частини слова; застосовує ці визначення на практиці; розрізняє форми слова і спільнокореневі слова, змінні й незмінні слова; відділяє закінчення слів від основи, поділяє основу на значущі частини; добирає спільнокореневі	17 +2 год. на повт.	Будова слова. Орфографія. Спільнокореневі слова і форми слова. Змінні та незмінні слова. Основа слова і закінчення змінних слів. <i>Використання спільнокореневих слів як засобу зв'язку речень у тексті. Запобігання помилкам, пов'язаним із невиправданим</i>	Види роботи. Складання речень, що містять спільнокореневі слова та різні форми одного слова. Визначення в реченнях спільнокореневих слів та різних форм одного слова. Добір слів, що містять антонімічні суфікси та префікси.	5	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Здоров'я і безпека	Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя Соціальна і громадянська компетентності

слова з однаковими префіксами та суфіксами; правильно пише й обґрунтовує слова з вивченими орфограмами; складає речення і мікротексти з використанням слів із суфіксами і префіксами, що надають емоційного забарвлення тексту; створює висловлювання відповідно до задуму, упорядковуючи дібрані відомості в логічній послідовності, використовуючи ключові слова і речення, надаючи виразності мовному оформленню; складає речення й мікротексти з використанням слів із суфіксами й префіксами, що надають тексту емоційного забарвлення; правильно записує та обґрунтовує написання слів із вивченими орфограмами; визначає способи словотворення; знаходить і виправляє орфографічні помилки на вивчені правила;	<i>уживанням спільнокореневих слів.</i> Корінь, суфікс, префікс, закінчення – значущі частини слова. Особливості будови вивчених частин мови. <i>Використання слів із суфіксами і префіксами, що надають емоційного забарвлення і виразності тексту.</i> Ознайомлення з морфемним словником. Вимова і написання префіксів <i>з-, с-, роз-, без-</i>. Вимова і правопис префіксів <i>пре-, при-, прі-</i>. Словотвір. Орфографія. Похідні та непохідні слова. Словотвірна основа та словотворчий засіб. Основні способи словотворення в українській мові. Ознайомлення зі словотвірним словником. Найпоширеніші випадки чергування голосних звуків у коренях слів.	Слухання українських народних пісень, що містять зменшено-пестливі слова. Створення тексту зі словами, що мають значення збільшеності та згрубілості. Створення тексту-розповіді з використанням незмінних слів (назв тварин) «У зоопарку». Складання опису тварини чи предмета для інтернет-енциклопедії (усно). Твір-опис предмета (тварини) з використанням слів із суфіксами та префіксами, що надають тексту емоційного забарвлення. Переклад з польської мови на українську уривка художнього тексту, що містить слова зі значенням зменшеності та пестливості або збільшеності та згрубілості.	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Здоров'я і безпека	Здоров'язбережувальна компетентність Загальнокультурна компетентність Компетентності у природничих науках і технологіях
---	--	--	--	--

використовує в мовленні спільнокореневі слова як засіб зв'язку речень у тексті, уникаючи помилок, пов'язаних із невиправданим уживанням спільнокореневих слів; уміє перекладати з польської мови на українську уривки художнього тексту, що містить слова зі значенням зменшеності та пестливості або збільшеності та згрубілості.	Чергування приголосних звуків при словозміні та словотворенні. Зміни приголосних при творенні слів. Творення і правопис складних слів. Сполучні голосні у складних словах. Дефіс у складних словах. Написання слів з <i>niv-</i>. Творення і правопис складноскорочених слів. ПОВТОРЕННЯ ВІВЧЕНОГО В КІНЦІ РОКУ Фонетика. Орфоепія. Будова слова. Словотвір. Орфографія.				
--	---	--	--	--	--

6 клас
(122 год. 3,5 год. на тиждень)
(4 год. — резервний час)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	К-сть год. 80	Зміст навчального матеріалу		К-сть год. 38	Соціокультурна змістова лінія (наскрізні змістові лінії)	Діяльнісна змістова лінія (компетентності)
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія			
<i>Учень (учениця):</i> знає і пояснює, у чому краса і багатство української мови; аналізує умови спілкування; розпізнає мовленнєві та немовленнєві засоби спілкування, вчиться використовувати їх для досягнення комунікативної мети; застосовує здобуті у 5 класі знання, сформовані уміння і навички; опановує прийоми успішного спілкування; аналізує структуру тексту; будує складний план тексту; знаходить дане і нове у реченнях тексту; опановує прийоми поширення тексту	1	Вступ. Краса і багатство української мови.	Відомості про мовлення Мовлення і спілкування (повторення). Відомості про ситуацію спілкування (поглиблення). Засоби спілкування (мовленнєві та немовленнєві). Умови успішного спілкування.	8	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя Загальнокультурна компетентність Соціальна і громадянська компетентності
	4	Повторення та узагальнення вивченого. Словосполучення і речення. Синтаксичний розбір речення. Орфограми в коренях, префіксах, суфіксах.	Текст (повторення). Структура тексту. Складний план готового тексту. Дане і нове у реченнях тексту. Основні прийоми поширення тексту (практично). Основні джерела, прийоми добору матеріалу для твору і його систематизація. Простий план власного висловлювання (практично).			

вивченими частинами мови, прийоми трансформації особового, часового і модального планів тексту; будує текст з урахуванням знань про його структуру, смислові та мовні засоби зв'язку, дане і нове; знаходить недоліки в тексті, вчиться удосконалювати текст з погляду його змісту і структури; самостійно добирає матеріал для висловлювань на основі різних джерел, систематизує його; складає простий план власного висловлювання; розпізнає офіційно-діловий стиль серед інших відомих стилів мовлення, знаходить мовні засоби, характерні для цього стилю; використовує вивчене про стилі мовлення під час побудови і вдосконалення власних висловлювань;			Відомості про стилі мовлення (повторення). Поняття про офіційно-діловий стиль. Типи мовлення (повторення). Жанри мовлення (оповідання, допис у газету). Особливості побудови опису приміщення і природи. Поєднання в тексті різних типів мовлення (розповіді й опису, розповіді з елементами роздуму).		Громадянська активність	
--	--	--	--	--	-------------------------	--

пояснює значення термінів <i>лексикологія</i> і <i>лексика</i>; розрізняє і визначає лексичне і граматичне значення слова; користується тлумачним словником; уточнює лексичне значення слова за контекстом; розрізняє пряме і переносне значення слів, наводить приклади; розпізнає однозначні та багатозначні слова, наводить приклади; пояснює значення багатозначного слова, використаного у контексті; вживає у мовленні однозначні та багатозначні слова; розрізняє омоніми і багатозначні слова, значення омонімів залежно від контексту, наводить приклади; добирає до слів синоніми, антоніми, користується словниками синонімів, антонімів; вживає синоніми як засіб зв'язку речень у тексті та	18	ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ Лексичне значення слова. Пряме і переносне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Ознайомлення з тлумачним словником. Словниковий склад української мови. Групи слів за значенням: омоніми, синоніми, антоніми (повторення). Ознайомлення із словниками синонімів, антонімів. <i>Лексична помилка (практично).</i> <i>Вживання слів відповідно до їх значення.</i> <i>Доцільне використання слів у переносному значенні.</i> <i>Використання синонімів для уникнення невиправданих повторень слів.</i> <i>Відмінності у лексичному значенні слів, подібних за формою і різних за значенням в українській та польській мовах.</i>	Види роботи. Аудіювання та обговорення тексту, коментування висловів відомих людей про українську мову. Записування речень (висловлень). Розкриття значення й ролі державної мови в житті людини й суспільства. Колективне складання плану висловлення на тему «Історія мого міста(села).	2	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя Загальнокультурна компетентність Соціальна і громадянська компетентності
--	----	---	--	---	--	--

уникнення невинуватених повторів; розпізнає лексичну помилку, усуває її; дотримується норм лексичної сполучуваності слів під час створення висловлювань; з'ясовує відмінності в лексичному значенні слів, подібних за формою, але різних за значенням в українській і польській мовах; розрізняє власне українські й запозичені слова, наводить приклади; з'ясовує значення запозичених слів за словником; добирає до слів іншомовного походження власне українські синоніми; вживає власне українські й запозичені слова; користується етимологічним словником; розрізняє і розпізнає слова за сферою їхнього використання; з'ясовує значення діалектних, професійних слів і термінів, застарілих	Групи слів за походженням: власне українські й запозичені (іншомовні) слова. Ознайомлення зі словником іншомовних слів. Етимологія слова. Ознайомлення з етимологічним словником. <i>Доцільне вживання запозичених слів.</i> Групи слів за використанням: загальноновживані (нейтральні) та стилістично забарвлені слова; діалектні, професійні слова і терміни, просторічні слова. Офіційно-ділова лексика. Застарілі слова і нові слова. <i>Доцільне вживання вивчених пластів лексики.</i>	Читання. Читання текстів вивчених стилів, типів і жанрів мовлення. Удосконалення умінь читати вголос і мовчки, користуватись вивчальним та ознайомлювальним видами читання. Вибіркове читання. З'ясування значень незнайомих слів і виразів. Розширення словникового запасу шляхом поповнення лексики із сфери підприємництва і фінансової грамотності. Користування словниками. Розуміння змісту, провідної думки тексту. Виділення смислових опор у тексті. Складання складного плану прочитаного. Поширення та прогнозування змісту тексту. Розвиток умінь оцінювати прочитане. Розвиток техніки читання.	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя Загальнокультурна компетентність Соціальна і громадянська компетентності
--	--	---	---	--

і нових слів за словником і за допомогою загальноновживаних слів; уникає в мовленні діалектизмів; вживає слова вивчених пластів відповідно до їх лексичного значення, мети, умов і завдань спілкування; розпізнає фразеологізми; з'ясовує і пояснює значення фразеологізмів за словником (фразеологічним, тлумачним), наводить приклади; добирає до фразеологізмів синоніми й антоніми; вживає фразеологізми відповідно до їхнього значення, мети, умов і завдань спілкування;		Фразеологізми. Лексичне значення фразеологізмів. Різновиди фразеологізмів і вживання їх у мовленні. Ознайомлення із фразеологічним словником.	Укладання словничка фразеологізмів.		Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	
<i>Учень (учениця):</i> розпізнає іменник серед інших частин мови, визначає його ознаки, синтаксичну роль; розрізняє іменники – назви істот і неістот, конкретні й абстрактні, власні та загальні назви;	20	Морфологія. Орфографія. Самостійні частини мови. Іменник Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники – назви істот і неістот (повторення), конкретні й абстрактні, власні та загальні назви.	Види роботи. Складання й розігрування діалогу етикетного характеру відповідно до запропонованої ситуації спілкування (вітання, знайомство і представлення).	2	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність

правильно пише власні назви; визначає рід іменників; узгоджує з іменниками спільного роду та з незмінними іменниками прикметники, займенники та дієслова минулого часу; визначає форму числа іменників; утворює числові форми іменника, узгоджує з прикметниками; визначає відмінок, відміну, групу іменників, утворює форми відмінків; правильно вживає відмінкові форми іменників; знаходить і виправляє граматичні помилки та стилістичні недоліки у вживанні іменників; користується орфографічним словником; утворює іменники різними способами, правильно пише складні іменники; правильно пише не з іменниками; правильно відмінює і пише прізвиська, імена, імена по батькові;		Правопис власних назв іменників. Рід іменників (повторення). Іменники спільного роду. Рід незмінних іменників. <i>Запобігання помилкам у визначенні роду іменників, у тому числі тих, які в українській та польській мовах належать до різних родів, а також незмінних іменників. Узгодження з іменниками спільного роду прикметників, займенників та дієслів минулого часу.</i> Число іменників (повторення). Іменники, що вживаються тільки в однині або тільки в множині. Відмінки іменників. Поділ іменників на відміни і групи. Іменники, що не належать до жодної відміни. Відмінювання іменників. Граматична помилка (практично). <i>Особливості відмінювання іменників. Правильне вживання відмінкових закінчень іменників. Синонімічність деяких відмінкових конструкцій.</i> Основні способи творення іменників (практично). Букви <i>e, u, i</i> в суфіксах	Моделювання різних форм спілкування (діалогів і монологів) у мережі Інтернет (соціальних мережах, на форумах) із використанням етикету (правил спілкування в Інтернеті). Складання й розігрування діалогів (телефонних розмов), що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпулятивним впливам. Переклад з польської мови на українську діалогів на актуальні теми.		Підприємливість і фінансова грамотність Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	Компетентності у природничих науках і технологіях Уміння вчитися впродовж життя Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях Підприємницька компетентність
---	--	---	---	--	--	--

створює тексти на визначену соціокультурну тему, використовуючи виражальні можливості іменника(в межах вивченого матеріалу). уміє перекладати з польської мови на українську діалоги.		іменників. Написання складних іменників. Написання <i>не</i> з іменниками. Написання і відмінювання прізвищ, імен, імен по батькові.				
<i>Учень (учениця):</i> розпізнає прикметники, визначає їх граматичні ознаки; добирає синонімічні та антонімічні ряди прикметників; правильно вживає словосполучення, в яких прикметник стоїть перед словом, що його окреслює; розрізняє якісні, відносні та присвійні прикметники, використовує прикметники у переносному значенні; утворює ступені порівняння прикметників, правильно вживає їх у мовленні; відмінює прикметники, складає з ними речення, правильно вживає у	14	Прикметник Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. <i>Використання прикметників у мовленні для увиразнення змісту та уникнення невиправданих повторів.</i> <i>Вживання словосполучень із прикметником перед означуванням словом.</i> Групи прикметників за значенням. Перехід прикметників з однієї групи в іншу. Ступені порівняння якісних прикметників. Прикметники, які не утворюють ступенів порівняння. <i>Синонімічність простої та складеної форм вищого і найвищого ступенів</i>	Види роботи Ділові папери. Складання оголошення про подію, яка має відбутися (екскурсію учнів до музею, відвідання театру, шкільного заходу, організацію тематичного походу, поїздки та ін.). Переклад з польської мови на українську текстів офіційно-ділового стилю. Докладний переказ тексту. Прогнозування змісту. Докладний і вибірковий переказ (за простим і складним планом) художніх текстів розповідного характеру з елементами	6	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність

мовленні відмінкові форми прикметників; утворює прикметники за допомогою відомих способів словотвору; знаходить орфограми, обґрунтовує їх, наводить приклади; правильно пише прикметники з вивченими орфограмами; знаходить і виправляє помилки у написанні прикметників; створює висловлювання, використовуючи виражальні можливості прикметника (в межах вивченого матеріалу). складає оголошення; добирає мовні засоби відповідно до задуму висловлювання і стилю мовлення; уміє перекладати з польської мови на українську текст офіційно-ділового стилю.		<i>порівняння прикметників. Запобігання помилкам у використанні форм вищого і найвищого ступенів.</i> Повні і короткі форми прикметників. Відмінювання прикметників твердої та м'якої груп. Способи творення прикметників. Перехід прикметників в іменники. Правопис суфіксів прикметників. <i>Порівняння прикметників з відповідними прикметниками польської мови.</i> Написання не з прикметниками. Букви н і ни у прикметниках. Написання складних прикметників. Написання прізвищ прикметникової форми.	опису приміщення, природи та роздуму. Створення монологічного висловлювання (розповіді, опису, роздуму) за поданим і самостійно складеним планом, за опорними словами, за картиною. Усне оповідання на основі побаченого і за жанровою картиною. Усний опис (за простим планом) приміщення, природи. Усний роздум про вчинки людей на основі власних спостережень і вражень.		Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність
<i>Учень (учениця):</i> знає значення числівника, його морфологічні	11 +2 годи	Числівник. Числівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди	Види роботи. Читання вголос розкладу уроків, орієнтовного розпорядку дня школяра	2	Громадянська активність	Спілкування державною мовою Соціальні і

ознаки, синтаксичну роль у реченні; знаходить числівники в реченнях і текстах, розрізняє числівники й прислівники; утворює й використовує правильно відмінникові форми числівників; поєднує правильно числівники з іменниками; пояснює правопис числівників; усвідомлює роль числівників у досягненні точності й виразності мовлення; складає речення, висловлення з використанням прислів'їв, крилатих висловів, до складу яких входять числівники; правильно вживає числівники на позначення дат, часу (годин); знаходить вивчені орфограми і пояснює їх за допомогою орфографічних правил; знаходить і виправляє	ни на повто рення	числівників за значенням. Числівники кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) і порядкові. Числівники прості, складні і складені. Правильне вживання відмінкових форм іменників при кількісних числівниках (зокрема дробових і збірних). Відмінювання кількісних числівників. Правильне вживання форм непрямих відмінків кількісних числівників. Відмінювання порядкових числівників. Правильне вживання числівників для позначення дат, часу (годин). Правопис числівників. Буква ь на кінці числівників та перед закінченням у непрямих відмінках. Написання складених числівників. Написання разом порядкових числівників з -сотий, -тисячний, -мільйонний, -мільярдний.	(розкладу руху транспорту тощо) з використанням числівників, обговорення їх ролі та значення в мовленні. Створення інформаційного допису типу оголошення про певну подію з використанням числівників для розміщення в соцмережі. Складання списку потрібних продуктів для родини на тиждень із додержанням правил узгодження числівників з іменниками. Переклад з польської мови на українську речень з числівниками на позначення дат, часу.	Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність Здоров'я і безпека	громадянські компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях Підприємницька компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Інформаційно-комунікативна компетентність Математична компетентність
---	---	--	--	--	--

помилки на вивчені правила; уміє перекладати з польської мови на українську речення з числівниками на позначення дат, часу; робить розбір числівника як частини мови.		Числівники у фразеологізмах; засвоєння найпоширеніших фразеологізмів з числівниками . Узгодження числівників з іменниками. Міжпредметні зв'язки. Правильне використання форм числівників під час читання (література, географія, історія, математика).				
<i>Учень (учениця):</i> знає значення, морфологічні ознаки і синтаксичну роль займенника; знаходить займенники в тексті; визначає морфологічні ознаки й синтаксичну роль займенників у реченні; відрізняє займенники від інших частин мови; утворює неозначені й заперечні займенники; правильно визначає розряд займенників <i>його, її, їх</i>;	5 +2 год. на повт.	Займенник. Займенник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Уживання займенників для зв'язку речень у тексті. Розряди займенників. Особові займенники. Буква н в особових займенниках 3-ї особи після прийменників. Відмінювання особових займенників. Правильне вживання особових займенників (відповідно до змісту попереднього речення).	Види роботи. Написання переказів (за простим і складним планом). Докладний переказ художнього тексту розповідного характеру з елементами опису приміщення, природи та роздуму. Вибірковий переказ наукового тексту. Написання творів. Твір-оповідання на основі побаченого. Твір-опис приміщення, природи на основі особистих вражень або за картиною.	3	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і

відмінює правильно займенники різних розрядів; пояснює правопис займенників; знаходить і виправляє помилки в написанні та вживанні займенників; уживає займенники для зв'язку речень у тексті; правильно поєднує займенники з прийменниками; створює монологічні й діалогічні роздуми про вчинки людей із використанням виражальних можливостей займенника для розкриття задуму висловлення; уміє перекладати з польської мови на українську речення з займенниками; робить розбір займенника як частини мови.	Вживання займенників Ви, Ваш на знак пошани при звертанні до однієї особи. Написання цих займенників з великої букви. Присвійні, вказівні, означальні займенники, їх відмінювання. Відмінювання зворотного займенника себе. Питальні і відносні займенники, їх відмінювання. Вживання питальних займенників у ролі питальних слів у питальних реченнях та відносних – у ролі сполучних слів у складних реченнях з нерівноправними частинами. Неозначені та заперечні займенники, їх творення і відмінювання. Дефіс у неозначених займенниках. Ні в заперечних займенниках. Написання прийменників із займенниками окремо (повторення). Розбір займенника як частини мови.	Твір-роздум про вчинки людей на основі власних спостережень і вражень. Допис у газету інформаційного характеру (зі шкільного життя). Складання діалогів-розпитувань у сімейному колі на побутові теми «Як пройшов день?» з використанням питальних і відносних займенників. Постановка запитань до тексту; відповіді на запитання за змістом тексту. Складання письмових мікровисловлень, які містять відмову від пропозиції, яка загрожує життю або здоров'ю людини, з використанням заперечних займенників (безпека спілкування в соцмережах). Переклад з польської мови на українську речень із займенниками.		технологіях Підприємницька компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Інформаційно-комунікативна компетентність Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя
--	---	--	--	---

		Міжпредметні зв'язки. Використання займенників на уроках історії, літератури, під час вивчення предметів природничо-математичного циклу.				
<i>Учень (учениця):</i> вживає слова вивчених пластів відповідно до їх лексичного значення, мети, умов і завдань спілкування; знає основні орфограми у вивчених частинах мови; знаходить у тексті й характеризує за граматичними ознаками вивчені частини мови; правильно використовує їх у власному мовленні; знаходить лексичні й граматичні помилки в тексті, виправляє й пояснює їх; висловлює думки, почуття та погляди в різних комунікативних ситуаціях, дотримуючись норм української мови.	2	Повторення в кінці року. Лексикологія. Фразеологія. Морфологія й орфографія.	Види роботи. Використання різних видів роботи і комунікативних завдань (на розсуд учителя), які впродовж року виявилися найбільш ефективними та зацікавили учнів.	1	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність Здоров'я і безпека	Компетентності у природничих науках і технологіях Підприємницька компетентність Здоров'язбережувальна компетентність

7 клас
(87 год. 2,5 год. на тиждень)
(6 год. – резервний час)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	К-сть год. 43	Зміст навчального матеріалу		К-сть год. 38	Соціокультурна змістова лінія (наскрізні теми)	Діяльнісна змістова лінія (компетентності)
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія			
Учень/учениця: визначає місце української мови серед інших слов'янських мов; називає риси, якими українська мова відрізняється від інших мов світу; усвідомлює необхідність вільного володіння державною мовою; виокремлює ключові слова й записує їх під час слухання; користується інформаційними ресурсами; використовує українську мову як засіб формування ціннісної позиції щодо громадянського патріотизму, почуття гордості за свою країну.	1	Вступ. Українська мова в сім'ї слов'янських мов.	Види роботи. Аудіювання тексту. Порівняння двох фрагментів прослуханого тексту щодо наявності нової інформації. Коментування висловів відомих людей про українську мову. Колективне укладання словничка українських слів, які збагатили інші мови.		Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя

реченнях згідно з вивченими правилами; знаходить у реченні вивчені частини мови, орфограми; доводить приналежність слова до частини мови; обґрунтовує написання орфограми й пунктограми; виправляє допущені помилки; складає прості і складні речення; усвідомлює важливість грамотного письма як однієї з ознак культурної особистості; читає й переказує тексти з різними видами речень; використовує здобуту інформацію при підготовці власного висловлювання; реагує на репліки співрозмовника.	Найскладніші орфограми. Лексичне та фразеологічне багатство мови. Розділові знаки в синтаксичних конструкціях.	Ознайомлювальне читання текстів про небажане й небезпечне спілкування, протистояння маніпулятивним впливам (із використанням речень із прямою мовою). Складання інструкції користування мікрохвильовою піччю, порохотягом. Докладний письмовий переказ (за простим планом) тексту публіцистичного стилю.	Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях Здоров'язбережувальна компетентність
---	--	---	--	--

Учень/учениця: розрізняє типи мовлення; знає особливості побудови опису процесу праці; читає тексти відповідно до норм української літературної мови; виділяє ключові слова, основну і другорядну інформацію, ділить текст на змістові частини; охоплює відібраний матеріал максимально повно; уміє перекладати з польської мови на українську тексти з елементами опису процесу праці.			Теоретичний матеріал. Повторення вивченого про типи мовлення. Особливості побудови опису процесу праці. Види роботи. Виразне читання текстів, що містять опис процесу праці. Конструювання з набору запропонованих реплік діалогу, який містить опис процесу праці. Складання висловлень «Моє улюблене заняття», «Український народний костюм і сучасна мода». Слисний усний переказ (за складним планом) розповідного тексту з елементами опису процесу праці. Переклад із польської мови на українську текстів, у яких описано процеси праці.	1 2	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Підприємницька компетентність
Учень (учениця): знає значення дієслова, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; усвідомлює роль дієслів у досягненні точності,	15 +2 год. на повт.	Дієслово Дієслово: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Не з дієсловами. Форми дієслова: неозначена форма (інфінітив); особові	Види роботи. Вибіркове аудіювання окремих фрагментів (речень) тексту із завданням . Запитання до окремих речень і фрагментів аудіотексту.	5	Здоров'я і безпека Громадянська відповідальність	Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя

інформативності й виразності мовлення; знаходить дієслова в реченні; використовує правильно форми дієслів у мовленні; правильно вимовляє дієслова й пише, обґрунтовуючи правопис відповідними правилами; визначає його форми, граматичні ознаки, належність дієслова до певної дієвідміни; правильно записує слова з вивченими орфограмами, знаходить і виправляє помилки відповідно до вивчених правил; правильно складає і вживає у мовленні речення з дієсловами в ролі присудка; уміє перекладати з польської мови на українську діалоги з дієсловами різних способів; робить розбір дієслова як частини мови.	форми; дієприкметник, безособові форми на -но, -то ; дієприслівник. Доконаний і недоконаний вид дієслова. Часи дієслова. Зміна дієслів у минулому часі. Наголос у деяких дієсловах минулого часу . Зміна дієслів теперішнього часу. Дієслова I та II дієвідміни. Відмінювання дієслів майбутнього часу. Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Творення дієслів умовного та наказового способу. Синонімічність способів дієслова. Безособові слова. Способи творення дієслова (практично).	Формулювання основної думки прослуханого тексту. Докладний переказ художніх творів розповідного характеру з елементами роздуму. Усний твір-оповідання на основі побаченого і за жанровою картиною. Письмовий твір-оповідання на основі побаченого. Редагування речень і текстів, у яких допущено лексичні помилки. Стислий виклад змісту тelenовин, переглянутого кінофільму. Переклад з польської мови на українську діалогів з дієсловами різних способів.	Екологічна безпека і сталий розвиток	Загальнокультурна компетентність Соціальна і громадянська компетентності Компетентності у природничих науках і технологіях Здоров'язбережувальна компетентність Інформаційно-комунікативна компетентність
--	---	---	--------------------------------------	---

Учень/учениця: Знає значення дієприкметника, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізняє дієприкметник від прикметника; знаходить у реченні дієприкметник і дієприкметниковий зворот; визначає дієприкметники активного і пасивного стану; засоби їх творення; пише правильно дієприкметники з вивченими орфограмами; правильно розставляє розділові знаки при дієприкметниковому звороті; складає речення з дієприкметниковими зворотами; відрізняє просте речення з дієприкметниковим зворотом від складного речення; редагує речення із дієприкметниковими	8	Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки в реченнях із дієприкметниковими зворотами. Творення активних і пасивних дієприкметників. Правильне вживання конструкцій з пасивними дієприкметниками, зокрема при перекладі з польської мови. Н у дієприкметниках та ни у прикметниках дієприкметникового походження. Не з дієприкметниками. Безособові дієслівні форми на -но, -то. Розбір дієприкметника як особливої форми дієслова. Міжпредметні зв'язки. Використання дієприкметників як засобу	Види роботи. Складання висловлень «Олімпійські чемпіони України» із використанням дієприкметників. Редагування текстів із активними дієприкметниками з метою заміни їх нормативними відповідниками. Складання діалогів на одну тему, але для різних ситуацій спілкування з використанням дієприкметникових зворотів. Стислий письмовий переказ (за складним планом) розповідного тексту з елементами опису процесу праці. Створення інформаційного повідомлення про екскурсію для шкільного веб-сайту з використанням дієприкметників. Переклад із польської мови речень із дієприкметниками, дієприкметниковими зворотами.	5	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях Підприємницька компетентність Здоров'я збережувальна компетентність Інформаційно-комунікативна компетентність
---	-----------------	---	--	-----------------	--	---

зворотами, що містять помилки; використовує дієприкметники, дієприкметникові звороти у власних висловлюваннях; висловлює думки в різних комунікативних ситуаціях; уміє перекладати із польської мови речення із дієприкметниками, дієприкметниковими зворотами.		творення образності (література).				
Учень/учениця: знає загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль дієприслівника; знаходить дієприслівник, дієприслівниковий зворот у реченні; визначає граматичні ознаки дієприслівника; пише правильно дієприслівники з вивченими орфограмами; розставляє розділові знаки при одиничних дієприслівниках і	8	Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Не з дієприслівниками. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки у реченні з дієприслівниковим зворотом і одиничним дієприслівником. Творення дієприслівників недоконаного і доконаного виду (практично). Правильне використання дієприслівників у побудові речень.	Види роботи. Редагування речень , у яких допущено помилки у вживанні дієприслівникових зворотів. Твір-опис процесу праці за власним спостереженням із використанням дієприслівників. Складання діалогу дискусійного характеру «Роль людини в освоєнні космосу» з використанням дієприслівників. Складання допису в соціальній мережі «Що	7	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток. Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентною ті

дієприслівникових зворотах; виправляє помилки у вживанні та правописі дієприслівників; правильно будує речення з дієприслівниковими зворотами, інтонує їх; читає й переказує тексти з дієприслівниками та дієприслівниковими зворотами; складає монологи й діалоги, використовуючи виражальні можливості дієприслівників і дієприслівникових зворотів; уміє складати розписку, доручення, переклада з польської мови речення з дієприслівниками, дієприслівниковими зворотами;	Міжпредметні зв'язки. Використання дієприслівника для створення образності (художня література). Характеристика літературного героя, роль опису зовнішності в розкритті його характеру (література); передача динаміки дій (образотворче мистецтво).	означає бути сучасним?» із використанням дієприслівників. Складання висловлення в публіцистичному стилі «Успішна людина. Яка вона?» із уживанням фразеологізмів, що містять дієприслівники. Ділові папери. Запрошення (повідомлення). Вибірковий усний переказ розповідного тексту з елементами опису людини. Складання розписки, доручення. Особливості побудови опису зовнішності людини. Усний твір-опис зовнішності людини за власним спостереженням. Переклад із польської мови речень із дієприслівниками, дієприслівниковими зворотами.	Підприємливість і фінансова грамотність	у природничих науках і технологіях Підприємницька компетентність Інформаційно- комунікативна компетентність
--	--	--	---	--

Учень/учениця: знає загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль прислівника; знаходить прислівники в реченні; відрізняє їх від омонімічних частин мови; уміє утворювати ступені порівняння, правильно наголошує прислівники; пише правильно прислівники, пояснює орфограми; складає речення з прислівниками й мікро тексти; створює усні й письмові висловлювання на певну соціокультурну тему, використовуючи прислівник як виражальний засіб мовлення.	10	Прислівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням . Ступені порівняння прислівників. Способи творення прислівників. Правильний наголос у прислівниках. <i>Не і ні</i> з прислівниками. Букви <i>-н-та -ни-</i> у прислівниках. Правопис прислівників разом, через дефіс та окремо. <i>Міжпредметні зв'язки.</i> Використання прислівників у художніх і наукових текстах (література).	Види роботи. Виразне читання й обговорення прислів'їв та приказок, у яких уживаються прислівники. Складання пам'ятки «Поведінка у конфліктних ситуаціях» з використанням прислівників різних розрядів. Складання висловлення про улюблену пісню з використанням прислівників вищого й найвищого ступенів порівняння. Складання діалогу про покликання людини «Мій життєвий вибір» із використанням прислівників. Ділові папери. Розписка. Складання сімейного бюджету на місяць із використанням прислівників . Письмовий твір-опис зовнішності людини за власним спостереженням.	5	Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях Підприємницька компетентність Здоров'язбережувальна компетентність
--	----	---	---	---	---	--

Учень/учениця: знаходить прийменники в реченні; відрізняє їх від інших частин мови; правильно поєднує з іменниками; застосовує правила правопису прийменників; знаходить і виправляє помилки в правописі прислівників; аналізує тексти щодо правильності вживання прийменників з відмінковими формами іменників; складає речення з прийменниково-іменниковими конструкціями; редагує тексти щодо правильності вживання прийменникових засобів милозвучності мовлення; правильно вживає у мовленні прийменники (зокрема прийменники-синоніми).	2	Службові частини мови. Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники (загальне ознайомлення). Написання похідних прийменників разом, окремо і через дефіс. Особливості вживання прийменникових конструкцій в українській мові у зіставленні з польською. Прийменники-синоніми як засіб милозвучності мови (в-у, з-зі-із) . Міжпредметні зв'язки. Використання прийменниково-іменникових конструкцій у художніх та наукових текстах (література, історія, географія, хімія, фізика).	Види роботи. Редагування речень (словосполучень), у яких допущено помилки у вживанні прийменників. Складання висловлення про обов'язки в родині із дотриманням правил милозвучності при вживанні прийменників <i>у-в, з-зі-із</i>). Складання тексту-роздуму «Народна медицина і сучасні медичні відкриття». Усунення помилок , спричинених неправильним перекладом польських прийменників українською мовою.	2	Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність Здоров'я і безпека Громадянська активність	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентності у природничих науках і технологіях Підприємницька компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Інформаційно-комунікативна компетентність
Учень/учениця:	3	Сполучник як службова частина мови. Сполучники	Види роботи.	1	Громадянська активність	Спілкування державною мовою

знаходить сполучники в реченні; розрізняє сполучники сурядності й підрядності, їх види; відрізняє їх від інших частин мови; правильно пише сполучники; знаходить і виправляє помилки в написанні сполучників; використовує сполучники у власних висловлюваннях, складаючи прості і складні речення; редагує речення, доцільно замінюючи сполучники синонімічними.		сурядності і підрядності, їх види. Написання сполучників разом і окремо. Уживання сполучників як засобу милозвучності мови. Використання сполучників для зв'язку речень у тексті. Міжпредметні зв'язки. Використання похідних складених сполучників у наукових текстах (історія, географія).	Складання алгоритму з теми «Сполучник» у вигляді узагальнювальної схеми (таблиці). Складання й розігрування діалогу із використанням сполучників на тему «Чи заслуговую я на те, щоб називатися справжнім другом?» Складання висловлення «Чи можна бути освіченою людиною, якщо не знаєш комп'ютера?»		Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Громадянська активність	Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя
Учень/учениця: знаходить частки в реченні; відрізняє від інших службових частин мови; визначає частки за їх роллю в реченні; правильно пише частки; знаходить і пояснює орфограми в частках за допомогою правил;	3	Частка як службова частина мови. Розряди часток за значенням. Написання часток. Не і ні з різними частинами мови. Використання часток як засобу вираження мовлення. Міжпредметні зв'язки.	Види роботи. Виразне читання діалогів із художніх творів у розмовному стилі. Складання коментарів до дописів у соціальній мережі на актуальну тему із використанням часток. Усний твір-оповідання за поданим початком.	3	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя

самостійно знаходить і виправляє помилки у правописі часток; аналізує тексти щодо використання в них часток як виражального засобу; створює висловлювання, правильно вживаючи частки.		Використання часток як виражального засобу в художніх творах (література).				Здоров'язбережувальна компетентність
Учень/учениця: знаходить вигук в реченні; знає стилістичні можливості вигуків; відрізняє їх від інших частин мови; правильно пише вигук і розставляє розділові знаки; пояснює написання вигуків з орфограмами і пунктограмами; аналізує тексти щодо ролі в них вигуків; виразно читає тексти з вигуками; доречно використовує вигук у власному мовленні; уміє зіставляти тексти українськомовних перекладів літературних	2	Вигук як особлива частина мови. Написання вигуків. Розділові знаки при вигуках. <i>Інтонація речень із вигуками.</i> Міжпредметні зв'язки. Використання вигуків як засобу виразності в художніх творах (література).	Види роботи. Виразне читання текстів із вигуками. Опис жанрової картини. Складання й розігрування діалогів із використанням вигуків. Складання гуморески із життя класу із використанням вигуків. Зіставлення текстів українськомовних перекладів літературних творів та текстів, написаних польською мовою.	2	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Здоров'язбережувальна компетентність Інформаційно-комунікативна компетентність

творів та тексти, написаних польською мовою.						Підприємницька компетентність
Учень/учениця: визначає в реченні всі частини мови, називає граматичні ознаки самостійних частин мови; правильно пише й пояснює орфограми; використовує інтернет-ресурси; висловлює свою позицію аргументовано і грамотно; виявляє готовність до міжкультурного діалогу.	3	Узагальнення і систематизація вивченого з морфології та орфографії. Частини мови: види значення та граматичні ознаки. Найскладніші орфограми.	Види роботи. Складання висловлення «Прагнення до самовдосконалення». Усне повідомлення про якусь подію. Ознайомлення з українським лінгвістичним порталом «Словники України он-лайн». Укладання переліку цікавих школярам українськомовних сайтів.	2	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека	Спілкування державною мовою Соціальна і громадянська компетентності Загальнокультурна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Інформаційно-комунікативна компетентність

8-й клас
(70 год., 2 год. на тиждень)
(3 год. – резервний час)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	К-сть год. 36	Зміст навчального матеріалу		К-сть год. 31	Соціокультур на змістова лінія (наскрізні змістові лінії)	Діяльнісна змістова лінія (компетентності)
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія			
Учень (учениця): усвідомлює значення мови як найважливішого засобу пізнання, спілкування і впливу; знає й розуміє функції мови; висловлює судження щодо ролі мови й мовлення для розвитку людини; доводить необхідність повноцінного володіння мовленням; уміє користуватися лінгвістичними словниками.	1	Вступ. Мова – найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу.	Види роботи Створення есе на основі висловлень відомих людей, прислів'їв про мову. Складання роздуму про необхідність володіння державною мовою. Обговорення важливості знання іноземних мов для сучасника.	1	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Уміння вчитися впродовж життя Загальнокультурна компетенція Спілкування іноземними мовами
Учень (учениця): розуміє такі поняття, як види, форми мовлення, вимоги до мовлення;			Теоретичний матеріал. Повторення відомостей про мовлення, текст, стилі й типи мовлення.	3	Громадянська активність	Спілкування державною мовою

читання (вивчальне), визначає складові ситуації спілкування; аналізує текст, його основні ознаки, структуру; визначає види зв'язку речень у тексті, загальні мовні засоби міжфразового зв'язку (повторення й узагальнення знань); складає план висловлення; створює висловлення на пропонувану тему; розрізняє стилі (розмовний, художній, науковий, офіційно-діловий, публіцистичний), сферу їх використання, типи мовлення (розповідь, опис, роздум); усвідомлює різницю між текстом зі стилістичними помилками та без них.			Види робіт Створення, обговорення та коректування плану допису статті для української Вікіпедії «Поляки в Україні». Створення тексту про відомих поляків в Україні для доповнення Вікіпедії.		Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	Соціальна й громадянська компетентності Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетенція Інформаційно-комп'ютерна компетентність
Учень (учениця): знаходить і розрізняє в реченні самостійні та службові частини мови; застосовує знання про	2	Повторення та узагальнення вивченого. Самостійні частини мови, їхнє значення та	Види роботи. Створення поетапного проекту «Вулиця мого села, міста». Оформлення плану роботи за допомогою груп	2	Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою

граматичні ознаки та синтаксичну роль частин мови у власних висловленнях ; знаходить, обґрунтовано виправляє орфографічні помилки у власному й чужому мовленні; користується довідниковими матеріалами різних видів; уміє перекладати з польської на українську мову тексти художніх творів, тексти мережевих матеріалів.		граматичні ознаки (іменник, прикметник, числівник, дієслово (зокрема дієприкметник, дієприслівник, прислівник). Службові частини мови.	частин мови: описати, сфотографувати, намалювати, розпитати ; такий, цей, той; збудований, спроектований, заснований; у двадцятому столітті, у вісімдесят сьомому році тощо. Використання електронних та паперових довідників, словників під час роботи. Обговорення результатів діяльності. Складання есе «Моє майбутнє – з Україною», «Колискова моєї матусі». Редагування речень, що містять помилки вживання, узгодження, відмінювання частин мови. Переклад з польської на українську мову текстів художніх творів, текстів мережевих матеріалів. Аналіз перекладу слів з артиклями, незмінних частин мови.		Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Здоров'я і безпека	Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетенція Інформаційно-комп'ютерна компетентність Спілкування іноземними мовами
---	--	--	---	--	--	---

Учень (учениця): розрізняє головне й залежне слово у словосполученні; визначає види словосполучень за приналежністю головного слова до певної частини мови; знаходить і виправляє помилки у вживанні словосполучень; створює словосполучення з вивченими частинами мови в ролі головного і залежного слова; виокремлює з-поміж інших словосполучень стійкі сполуки (фразеологізми); трансформує словосполучення та речення в синонімічні конструкції для увиразнення мовлення.	1	Синтаксис. Пунктуація. Словосполучення й речення. Словосполучення. Будова й види словосполучень за способами вираження головного слова. Граматична помилка та її умовне позначення (практично). Практичне засвоєння словосполучень, у яких допускаються помилки у формі залежного слова.	Види роботи. Пізнавальне читання, читання мовчки і вголос текстів екологічної тематики. Складання висловлення «Чиста планета починається з чистого подвір'я», «Символіка кольору на рушниках» з використанням опорних словосполучень. Конспект прочитаного науково-навчального тексту. Граматична помилка. Редагування словосполучень, речень, текстів, у яких допущено граматичні помилки. Складання роздуму чи розповіді на основі прислів'я про природу із застосуванням дібраних учителем фразеологізмів.	2	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Загальнокультурна компетенція Інформаційно-комп'ютерна компетентність
Учень (учениця): усвідомлює важливість збереження та вивчення пам'яток історії та культури;			Теоретичний матеріал Особливості будови опису пам'яток історії й культури. Види роботи.	3	Громадянська активність	Спілкування державною мовою

розпізнає вжиті в тексті типи мовлення: розповідь, роздум, опис; знає особливості будови опису пам'ятки історії та культури; складає опис пам'ятки, висловлює власне враження від пам'ятки, оцінює її значення для культури народу; розуміє фактичний зміст, тему та основну думку висловлювань інших людей з одного прослуховування; визначає причинно-наслідкові зв'язки; визначає мовні засоби, що забезпечують зв'язність тексту; користується з певною метою залежно від мовленнєвої ситуації різновидами слухання; формулює висновки щодо сприйнятого, оцінює прослухане,; складає простий і складний плани почутого.		Аудіювання (ознайомлювальне, вивчальне, критичне) текстів художнього, публіцистичного, науково-популярного стилів; текстів з елементами опису пам'ятки культури. Створення висловлення - роздуму про збереження пам'яток архітектури з використанням фактів, аргументів із прослуханого тексту . Вибірковий усний переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії й культури в художньому стилі. Усний твір-опис пам'ятки архітектури за картиною. Складання плану для відтворення тексту на основі коротких записів, зроблених під час слухання (читання). Складання конспекту на основі ключових слів у процесі підготовки усного висловлення.	Екологічна безпека і сталий розвиток	Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Інформаційно-комп'ютерна компетентність
--	--	--	--------------------------------------	--

Учень (учениця): будує речення різних видів; розрізняє речення двоскладні та односкладні; інтонує правильно речення різних видів , беручи до уваги й логічний наголос для передавання різних змістових та емоційних відтінків значення; правильно ставить розділові знаки; обґрунтовує вживання їх за допомогою вивчених правил; знаходить і виправляє пунктуаційні і граматичні помилки; конструює речення різних типів; редагує тексти, надаючи їм більшої виразності за допомогою вивчених мовних засобів; використовує виражальні можливості речень вивчених видів у власному мовленні.	2	Просте речення. Речення. Види речень за метою висловлювання; окличні речення (повторення). Речення прості й складні (повторення). Розділові знаки в них. Двоскладні й односкладні речення. Порядок слів у реченні. Урахування особливостей побудови словосполучень і речень у польській мові при створенні речень українською з метою запобігання граматичних помилок . Міжпредметні зв'язки. Інверсія в художньому творі (література).	Види роботи. Складання висловлення-роздуму на актуальну тему з використанням простих двоскладних речень. Пунктуаційна й орфографічна помилки. Виразне читання речень різних видів з правильним інтонуванням. Докладний письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії й культури в публіцистичному стилі (з порівняльними зворотами).	3	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Інформаційно-комп'ютерна компетентність
--	---	--	--	---	---	---

Учень (учениця): розрізняє головні й другорядні члени; визначає види присудків, способи вираження підмета, обставин, прикладку як вид означення; пише прикладки відповідно до орфографічних норм і обґрунтовує написання; правильно ставить розділові знаки між підметом і присудком і при порівняльних зворотах; обґрунтовує їх за допомогою вивчених правил; аналізує будову простого двоскладного речення, будову тексту, засоби зв'язку речень у ньому; визначає другорядні члени речення та способи їх вираження; оцінює виражальні можливості простого двоскладного речення в текстах різних стилів; удосконалює будову розповідного тексту з	5	Просте речення. Двоскладне речення Головні і другорядні члени речення. Підмет і присудок. Способи вираження підмета. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний). Тире між підметом і присудком. Правильне вживання форм присудка при підметі, вираженому словосполученням або складноскороченим словом. Означення, додаток і обставина як другорядні члени речення (повторення). Способи вираження другорядних членів речення. Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки. Види обставин за значенням. Порівняльні звороти. Виділення	Усний твір-опис пам'ятки історії й культури за картиною в публіцистичному стилі (з узгодженими, неузгодженими означеннями, прикладками). Складання, виголошення та обговорення повідомлень про види підметів у науковому стилі. Орфографічна, пунктуаційна та граматична помилки. Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки (в узгодженні головних членів речення та ін). Ділові папери. План роботи. Письмовий твір-оповідання на основі почутого (з обрамленням). Переклад з польської мови на українську текстів різних за стилем і жанром або невеликих закінчених творів, що містять елементи опису пам'яток історії та культури.	2	Підприємливість і фінансова грамотність Громадянська активність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Уміння вчитися впродовж життя Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетенція Інформаційно-комп'ютерна компетентність
---	---	---	---	---	---	---

елементами опису з метою зацікавити слухачів, використовуючи засоби зв'язку речень у тексті; правильно будує висловлювання на певну соціокультурну тему, використовуючи відповідну його структуру, вивчені засоби зв'язку речень; аналізує будову простого двоскладного речення; складає план роботи; уміє перекладати з польської мови на українську тексти різних за стилем і жанром або невеликих закінчених творів, що містять елементи опису пам'яток історії та культури.		порівняльних зворотів комами. Стилiстична роль означень i порівняльних зворотів у художньому мовленні. Синтаксичний аналіз простого речення. Міжпредметні зв'язки. Епітет і порівняння як художні прийоми (література)				
Учень (учениця): знає структуру і мовні засоби, характерні для тексту-опису місцевості; складає речення, типові для тексту-опису місцевості;			Теоретичний матеріал. Особливості будови опису місцевості. Види роботи. Стислий письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису	2	Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих

переказує, створює текст з елементами опису місцевості; уміє перекладати з польської мови на українську тексти, що містять елементи опису місцевості.			місцевості в художньому стилі. Розповідь за темою «Герої Небесної Сотні», «Світ, що мене здивував». Переклад з польської мови на українську тексти, що містять елементи опису місцевості.			науках та технологіях
Учень (учениця): виділяє односкладні й неповні речення з-поміж інших видів речень; визначає види односкладних речень (зокрема як частин складного речення); оцінює виражальні можливості й роль односкладних і неповних речень у текстах художнього, розмовного, публіцистичного стилів; правильно інтонує неповні речення; ставить правильно тире в неповних реченнях; обґрунтовує його вживання; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на	4 2	Односкладне речення. Односкладні прості речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові, безособові) і підмета (називні). Односкладне речення як частина складного речення. Повні й неповні речення. Тире в неповних реченнях.	Види роботи. Аудіювання художніх текстів із фрагментами розмовного стилю, поетичних текстів, аналіз ролі односкладних і неповних речень у них. Пунктуаційна помилка. Створення текстів різних стилів для власного блогу з використанням називних речень для позначення часу чи місця, неповних речень. Складання гасел – кричалок для спортивних змагань (з використанням безособових, означено-особових, неповних речень). Складання й розігрування діалогів у скайпі на актуальну тему.	3	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров’язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність

вивчені правила; конструює односкладні речення вивчених видів, а також неповні речення; правильно вживає односкладні й неповні речення у власному мовленні; вживає неповні речення в діалозі; правильно будує тексти, використовуючи виражальні можливості односкладних і неповних речень; розуміє зміст і структуру фразеологізмів (прислів'їв і приказок) у формі односкладних і неповних речень.		Міжпредметні зв'язки. Односкладні й неповні речення як виражальний засіб у художніх творах (література).	Складання та розігрування діалогу («Надання першої допомоги товаришу при нещасному випадку», «Яку музику варто слухати», «Я за здоровий спосіб життя» із застосуванням фразеологізмів, прислів'їв, приказок). Усний твір-опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (з використанням різних видів речень).			Інформаційно-комп'ютерна компетентність
Учень (учениця): знаходить речення з однорідними членами, з узагальнювальними словами, різними рядами однорідних членів в одному реченні; правильно ставить розділові знаки при однорідних членах речення та обґрунтовує їх;	4	Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Однорідні члени речення із безполучниковим, сполучниковим і змішаним типами зв'язку. Речення з кількома рядами	Види роботи. Пунктуаційна й лексична помилки Складання інструкції з користування обраним гаджетом, предметом побутової техніки тощо з однорідними членами речення. Складання списку речей для подорожі до іншого міста,	2	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність

знаходить і виправляє помилки на вивчені правила; правильно інтонує речення з однорідними членами; аналізує й оцінює виражальні можливості речень з однорідними членами в різних стилях мовлення; конструює речення, до складу яких входять однорідні члени з різними типами зв'язку між ними, зокрема з парними сполучниками не лише..., а й ...; як..., так і..., узагальнювальними словами при однорідних членах; будує висловлювання в різних стилях мовлення, використовуючи виражальні можливості речень з однорідними членами в усному й писемному мовленні.		однорідних членів. Кома між однорідними членами. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Двокрапка і тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами. Інтенація речень різних типів з однорідними членами. Міжпредметні зв'язки. Ряди різних за характером слів у ролі однорідних членів як засіб художньої виразності (література).	краю України з використанням однорідних членів речення. Письмовий твір-опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (з використанням речень, ускладнених однорідними членами речення).		Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність
Учень (учениця): знаходить звертання, вставні слова	5	Речення зі звертаннями, вставними словами	Види роботи.	2	Громадянська активність Спілкування державною мовою

(словосполучення, речення) у реченні; аналізує й оцінює виражальні можливості речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) в тексті; правильно ставить розділові знаки при звертаннях, вставних словах (словосполученнях) та обґрунтовує їх; знаходить та виправляє помилки на вивчені пунктуаційні правила; конструює та інтонує правильно речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями); використовує виражальні можливості речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) в усному й писемному мовленні; уміє перекладати з польської мови тексту		(словосполученнями, реченнями) Звертання непоширені й поширені. Вставні слова (словосполучення, речення). Використання звертань і вставних слів для передачі ставлення до адресата. Синоніміка вставних слів і речень у тексті. Інтонація речень із звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями). Розділові знаки при звертанні і вставних словах. Міжпредметні зв'язки. Використання вставних слів для зв'язку частин наукового тексту (література, географія, історія).	Читання вголос тексту публіцистичного стилю зі звертаннями. Пунктуаційна та граматична помилки. Створення діалогів – обговорень алгоритму дій під час допомоги батькам у хатніх справах (із застосуванням правильних форм звертань, вставними словами, словосполученнями). Формулювання висновків щодо ролі звертань у мовленні у вигляді плану для повідомлення. Інтерв'ю в публіцистичному стилі. Створення есе «Україна – це територія гідності і свободи», «Математика навколо мене» із застосуванням вставних слів, словосполучень, речень. Переклад з польської мови тексту художнього стилю (уривку з художнього твору) зі звертаннями.	Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека	Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Загальнокультурна компетенція Інформаційно-комп'ютерна компетентність Математична компетентність
--	--	---	--	---	---

художнього стилю (уривку з художнього твору) зі звертаннями.						
Учень (учениця): знаходить відокремлені та уточнювальні члени в реченні; правильно розставляє розділові знаки при відокремлених та уточнювальних членах речення та обґрунтовує їх; знаходить і виправляє допущені пунктуаційні й граматичні помилки; правильно інтонуює речення з відокремленими та уточнювальними членами речення; аналізує й оцінює виражальні можливості речень з відокремленими та уточнювальними членами в текстах різних стилів; уміє складати доручення; будує висловлювання в публіцистичному й науковому стилях, використовуючи виражальні можливості	4	Речення з відокремленими членами. Поняття про відокремлення. Відокремлені другорядні члени речення. Синоніміка простих речень з відокремленими членами і складних речень. Розділові знаки при відокремлених членах. Поняття про уточнення. Розділові знаки при уточнювальних членах речення. Міжпредметні зв'язки. Відокремлення як засіб художнього зображення (література); використання конструкцій з відокремленням у текстах науково стилю (історія, географія, література).	Види роботи. Аудіювання тексту художнього стилю, що містить речення, ускладнені відокремленими членами. Пунктуаційна й граматична помилки. Створення висловлення - опису пам'ятки архітектури для віртуального музею «Архітектурні пам'ятки України» з використанням відокремлених членів речення (у т.ч. відокремлених прикладок). Ділові папери. Доручення. Переклад з польської мови тексту публіцистичного стилю з реченнями, що містять відокремлені, у тому числі уточнювальні члени речення). Створення висловлення «Ми німі без слова України на теренах рідної землі», «Мої роздуми на козацькій могилі».	2	Підприємливість і фінансова грамотність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Громадянська активність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетенція Інформаційно-комп'ютерна компетентність

речень з відокремленими та уточнювальними членами речення в усному й писемному мовленні; уміє перекладати з польської мови тексту публіцистичного стилю з реченнями, що містять відокремлені, у тому числі уточнювальні члени речення.						
Учень (учениця): знаходить речення з прямою і непрямою мовою, з цитатами, репліками діалогу; визначає їх особливості, виражальні можливості; правильно ставить розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі й обґрунтовує їх; замінює пряму мову непрямою; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила; порівнює виражальні можливості різних способів передачі прямої мови;	4	Пряма і непряма мова. Діалог Пряма й непряма мова як засоби передачі чужого мовлення. Заміна прямої мови непрямою. Розділові знаки при прямій мові. Інтонація речень з прямою мовою, діалогом. Синоніміка різних способів передачі прямої мови (повторення). Цитата як спосіб передачі чужого мовлення. Розділові знаки при цитуванні. Використання цитування як засобу	Види роботи. Пунктуаційна помилка. Створення есе «Зовнішня та внутрішня краса людини», «Материнська наука робить серце золотим» із цитуванням відомих людей. Усний переказ тексту - розповіді з заміною прямої мови непрямою. Складання й записування тексту-розповіді «Герої не плачуть, герої стоять плечем до плеча і обличчям до неба...» (В. Кузин) із застосуванням речень з прямою мовою (діалогу).	3	Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Громадянська активність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетенція

складає усні та письмові висловлювання на соціокультурну тему, використовуючи виражальні можливості речень з прямою і непрямою мовою та діалогів		аргументації та вираження думки. Діалог і полілог. Розділові знаки при діалозі та полілозі. Урахування відмінностей уживання розділових знаків при прямій мові в польській та українській мовах.				Інформаційно-комп'ютерна компетентність
Учень (учениця): систематизує вивчені відомості зі синтаксису й пунктуації; правильно використовує вивчені мовні одиниці у власному мовленні; доцільно застосовує виражальні можливості синтаксичних засобів для досягнення комунікативної мети.	2	Повторення в кінці року відомостей про словосполучення й просте речення.	Види роботи. Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки.	1	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Уміння вчитися впродовж життя Загальнокультурна компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність

9-й клас
(70 год, 2 год на тиждень)
(2 год. – резервний час)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	К-сть год. 36	Зміст навчального матеріалу		К-сть год. 32	Соціокультурна змістова лінія (наскрізні змістові лінії)	Діяльнісна змістова лінія (компетентності)
		Мовна змістова лінія	Мовленнєва змістова лінія			
Учень (учениця): обґрунтовує виникнення, розвиток і функціонування мови як суспільного явища; розуміє роль державної української мови як чинника консолідації суспільства; обговорює й оцінює вислови про мову; перекладає тексти з польської мови на українську; складає діалоги на основі дослідження мови однолітків; користується словниками; уміє перекладати текст з польської мови на українську.	1	Вступ Мова – суспільне явище.	Види роботи Укладання словника співзвучних слів української та польської мов. Переклад висловів польських письменників чи філософів про мову. Складання діалогу «Культура спілкування сучасної молоді» або «Мова сучасних школярів». Складання сенкану «Мова, людина, суспільство». Переклад тексту з польської мови на українську на тему «Слово – то дивний витвір», «Слово народилося в праці, як і пісня». Ознайомлення з мовними онлайн-словниками.	1	Громадянська активність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Уміння вчитися впродовж життя Загальнокультурна компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність

Учень (учениця): знає відомості промовленнєвої діяльності, різновиди аудіювання; висловлює думки, почуття, погляди (через слухання, говоріння, читання, письмо); розуміє ситуацію спілкування, її складові; дотримується основних правил спілкування; усвідомлює важливість дотримання правил етикету; визначає типи, стилі мовлення пояснює види мовленнєвої діяльності, різновиди аудіювання, аналізує текст, його основні ознаки, структуру; формулює вимоги до мовлення усвідомлює зручність спілкування за допомогою сучасних засобів мобільного зв'язку та інтернет-ресурсів; грамотно і безпечно комунікує в інформаційному просторі;			Теоретичний матеріал Відомості про мовлення Повторення вивченого про мовлення і спілкування, про текст, стилі мовлення і типи мовлення. Вимоги до мовлення. Особливості спілкування в інтернет-просторі. Уникання небезпечного спілкування в соціальних мережах. Види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Різновиди аудіювання: ознайомлювальне, вивчальне і критичне (повторення). Види робіт Аудіювання. Сприймання чужого мовлення. Удосконалення вмінь сприймати на слух і розуміти автентичне мовлення в типових ситуаціях спілкування, здобувати, критично оцінювати і доречно використовувати необхідну інформацію. Розвиток аудіативної пам'яті, уваги, уяви, логічного мислення. Читання мовчки, вголос. Мотивація читання.	8	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність
---	--	--	---	---	---	--

розуміє фактичний зміст висловлювань інших людей з одного прослуховування; користується різними видами аудіювання (ознайомлювальним, вивчальним, критичним) ; оцінює мовне оформлення тексту; засвоює і використовує найбільш важливу й актуальну інформацію ; виразно читає вголос тексти різних стилів, типів і жанрів; складає план, прочитаного; засвоює прочитаний мовчки текст; користується залежно від мовленнєвої ситуації відомими різновидами читання; уміє складати резюме, сі-ві.			Читання мовчки і вголос текстів різних стилів, типів і жанрів мовлення, зокрема різноманітних жанрів фольклору. Розуміння фактичного змісту прочитаного (відповіді на проблемні запитання за змістом). Стислий усний переказ тексту публіцистичного стилю. Ділові папери. Резюме. Сі-ві.			
Учень (учениця): Застосовує здобуті знання, сформовані вміння і навички на складнішому мовному матеріалі; розрізняє речення і словосполучення;	2	Повторення та узагальнення вивченого Речення та словосполучення. Просте неускладнене й ускладнене речення. Основні правила правопису (за вибором учителя).	Види роботи. Складання висловлення з використанням простих ускладнених речень (орієнтовні теми: «Екологічною стежиною нашого краю», «Життя он-лайн», «Здоров'я природи – здоров'я людини».	4	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність

правильно розставляє розділові знаки в простому ускладненому реченні й обґрунтовує їх; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила; складає усні й письмові висловлення різних стилів; знає основні правила правопису; користується орфографічним словником; складає, розігрує діалог відповідно до запропонованої ситуації; ініціює, підтримує розмову і реагує на репліки співрозмовника в типових ситуаціях спілкування; дотримується мовленнєвого етикету і правил спілкування.		Використання простих і складних речень у текстах різних стилів.	Діалогічне мовлення Складання діалогів відповідно до запропонованої ситуації спілкування: приватна розмова, обговорення певної теми, обговорення самостійно обраної теми, розігрування діалогу із дотриманням норм української літературної мови, мовленнєвого етикету і правил спілкування. Укладання словничка традиційних українських звертань до рідних і близьких людей. Складання й розігрування діалогів (телефонних розмов) офіційних та неофіційних. Розігрування діалогу «Знайомство з однолітками-іноземцями», «Проблеми сучасного міста».		Підприємливість і фінансова грамотність	Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність Спілкування іноземними мовами
Учень (учениця): знає відомості про складне речення, типи складних речень(сполучникові і безсполучникові), засоби зв'язку між простими	5	Синтаксис. Пунктуація. Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Смислові зв'язки між частинами	Види роботи Складання розповіді «Родинний альбом». Складання тексту в художньому стилі у вигляді	3	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток	Спілкування державною мовою

реченнями в складному; визначає види складних речень (сполучникові і безсполучникові), засоби зв'язку між частинами речення; розпізнає у тексті складносурядні речення, визначає їх структуру, смисловий зв'язок і мовні засоби зв'язку між його частинами; правильно ставить розділові знаки між частинами складносурядного речення й обґрунтовує їх; знаходить й виправляє помилки на вивчені правила; аналізує й оцінює виразальні можливості складносурядних речень та інших синонімічних конструкцій; складає висловлювання в усній і письмовій формі на соціокультурну тему; уміє складати автобіографію.	складносурядного речення. Розділові знаки між частинами складносурядного речення. Інтонація складносурядного речення. Використання складносурядних речень у текстах наукового, публіцистичного стилів. Міжпредметні зв'язки. Опис у художньому творі (література).	екскурсії віртуальною галереєю «Вибір професії». Докладний письмовий переказ тексту публіцистичного стилю з творчим завданням. Складання тексту виступу в шкільній газеті (орієнтовна тема «Чому віртуальність дуже зручна для сучасної молоді?»). Обговорення питання «Чому віртуальний світ витісняє реальність?», «Людина в інформаційному просторі». Складання доповіді для веб-конференції «Польські обряди та звичаї». Складання слоганів для білбордів «Професії. Ринок праці». Укладання пам'ятки «Чати. Правила спілкування в них». Підготовка розповіді за коміксами «Яка вона, справжня любов?» Ділові папери. Автобіографія.	Підприємливість і фінансова грамотність Здоров'я і безпека	Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність
---	---	--	--	---

Учень (учениця): знаходить складнопідрядне речення у тексті, зокрема з кількома підрядними частинами; визначає головну і підрядну частини, види складнопідрядних речень, їх істотні ознаки, межі головної і підрядної частин, кількість частин; розрізняє сполучники і сполучні слова; правильно ставить коми між частинами складнопідрядного речення й обґрунтовує їх; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила; правильно інтонує складнопідрядні речення; конструює складнопідрядні речення різних видів; уміє скласти заяву.	8	Складнопідрядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому. Основні види складнопідрядних речень: з означальними, з'ясувальними, обставинними підрядними частинами (місця, часу, способу дії і ступеня, порівняльні, причини, мети, умови, наслідкові, допустові). Складнопідрядне речення з кількома підрядними частинами. Розділові знаки між головною і підрядною частинами складнопідрядного речення. Розділові знаки у складнопідрядному реченні з кількома підрядними частинами. Інтонація складнопідрядного речення. Синоніміка сполучникових складних, складнопідрядних і простих речень з відокремленими членами. Використання складнопідрядних речень у текстах наукового, публіцистичного стилів.	Види роботи Створення інформації до шкільного веб-сайту: «Дружимо зі спортом», . Створення висловлення для електронної газети (орієнтовна тема: «Економіка – то мистецтво ведення домашнього господарства».) Написання статті до Вікіпедії про види складнопідрядних речень. Підготовка серії електронних листів з використанням складнопідрядних речень (орієнтовні теми: «Рух – це життя», «Гімнастика для очей (рук, ніг) під час роботи з комп'ютером».) Укладання вітальної листівки для друзів, родичів, учителів. Створення роздуму «Покликання людини у житті». Ділове мовлення. Заява. Переклад. Усний переказ-переклад тексту з польської мови.	3	Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність
--	----------	---	--	----------	--	---

Учень (учениця): знаходить безсполучникові складні речення у текстах; визначає їх основні ознаки, смислові відношення між частинами безсполучникових складних речень; правильно ставить розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення й обґрунтовує їх; знаходить і виправляє у реченнях помилки на вивчені правила; правильно інтонує безсполучникові складні речення; правильно будує безсполучникові складні речення з різними смисловими відношеннями між його частинами; використовує їх виражальні можливості в усних і письмових висловлюваннях на певну соціокультурну тему.	4	Безсполучникове складне речення Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні. Інтонація складного безсполучникового речення. Синоніміка складних речень із сполучниками, без сполучників і простих речень. Використання безсполучникових складних речень у висловлюваннях розмовного, публіцистичного і художнього стилів. Особливості інтонування безсполучникових речень у польській та українській мовах. Міжпредметні зв'язки. Опис у художньому творі (література).	Види роботи. Створення роздуму в публіцистичному стилі «Чи варто брати на себе відповідальність?», «Інтернет чи друзі». Написання статті до Вікіпедії «Світ підлітка». Підготовка електронної презентації про улюбленого співака. Створення допису до веб-сайту у вигляді порад молодшим школярам про небезпеки Інтернету. Розробка проекту рекламних роликів «Здорове харчування» чи «Як заробити гроші?». Усний твір-роздум у публіцистичному стилі мовлення на суспільну тему. Створення висловлення «Як уникнути залежності від Інтернету». Переклад. Письмовий переказ-переклад тексту з польської мови.	4	Громадянська активність Екологічна безпека і сталий розвиток Здоров'я і безпека Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетентність Інформаційно-комп'ютерна компетентність
---	---	--	--	---	---	--

Учень (учениця): Учень/учениця: знаходить у тексті складне речення з різними видами зв'язку; визначає його основні ознаки і структуру; правильно розставляє в них розділові знаки й обґрунтовує їх; знаходить і виправляє помилки на вивчені правила; розрізняє вивчені пунктуаційні правила; будує складні речення з різними видами зв'язку; складає усні й письмові висловлювання публіцистичного і наукового стилів; визначає ознаки тексту; ділить його на мікротеми, знаходить відоме і нове; аналізує будову тексту, види і засоби зв'язку; використовує знання про текст для побудови висловлювань.	10	Складне речення з різними видами зв'язку Складне речення з сурядним і підрядним зв'язком. Складне речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком. Розділові знаки в ньому. Синоніміка складних синтаксичних конструкцій з простими. Міжпредметні зв'язки. Використання складних синтаксичних конструкцій у художніх описах (література). Текст Ознаки тексту, його зміст і будова. Види інформації в тексті: відоме і нове. Види і засоби зв'язку речень у тексті. Абзац.	Види роботи. Створення тексту-розповіді про волонтерський рух в Україні. Складання власного висловлювання за поданим початком. Обговорення меню для здорового харчування підлітків з використанням речень із різними видами сполучникового зв'язку. Створення буктрейлерів творів сучасної української прози. Добір та обговорення питань, виражених складними реченнями для проведення в класі анкетування «Як доцільно використовувати зароблені гроші?». Написання твору-роздуму на морально-етичну тему в публіцистичному стилі. Переклад. Усний переказ-переклад тексту із творчим завданням з польської мови.	5	Здоров'я і безпека Екологічна безпека і сталий розвиток Громадянська активність Підприємливість і фінансова грамотність	Спілкування державною мовою Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетентність
Учень (учениця):	6	Узагальнення і систематизація вивченого в 5-9 класах	Види роботи. Підготовка віртуального листа «Здорове харчування».	4	Громадянська активність	Спілкування державною мовою

дотримується норм української літературної вимови; визначає і виправляє допущені в усному мовленні орфоепічні помилки; правильно пише слова із зазначеними орфограмами; знаходить і виправляє орфографічні, лексичні, граматичні й стилістичні помилки; обґрунтовує написання за допомогою вивчених правил; користується орфографічним та орфоепічним словниками; правильно будує і використовує в мовленні речення різних типів; правильно ставить розділові знаки відповідно до вивчених пунктуаційних правил; знаходить і виправляє пунктуаційні помилки на вивчені правила.		Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Будова слова. Словотвір Основні правила української літературної вимови. Значущі частини слова. Основні способи словотвору. Орфограми в префіксах і суфіксах. Морфологія. Частини мови. Самостійні частини мови. Службові частини мови. Синтаксис. Словосполучення і речення як синтаксичні одиниці. Члени речення. Відокремлення членів речення. Звертання, вставні слова, словосполучення і речення. Розділові знаки в простому і складному реченнях. Орфографія. Пунктуація.	Складання тексту для екскурсовода віртуальної екскурсії рідним містом (селом). Укладання тлумачного словника неологізмів. Тези статей на морально-етичні та суспільні теми. Написання інструкції для користування Інтернет-сайтами для молодших школярів. Переклад. Письмовий переказ-переклад тексту художнього стилю.		Екологічна безпека і сталий розвиток	Соціальна й громадянська компетентність Здоров'язбережувальна компетентність Уміння вчитися впродовж життя Компетентність у природничих науках та технологіях Підприємницька компетентність Загальнокультурна компетентність
--	--	--	--	--	---	--